Школски центар са домом ученика "Доситеј Обрадовић"
Зрињског и Франкопана 2
24000 Суботица
Тел: 024/556-119
Факс: 024/527-449
skcentar.dositej@gmail.com
www.skcentar.edu.rs

Дел. бр.: 242-3/23

Датум: 13.09.2023.

ШКОЛСКИ ЦЕНТАР СА ДОМОМ УЧЕНИКА

„ДОСИТЕЈ ОБРАДОВИЋ“

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ

шк. 2022/23.

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 2: **НАСТАВА И УЧЕЊЕ**

ОБЛАСТ КВАЛИТЕТА 5: **ЕТОС**

септембар 2023.

На основу чл. 119. став 1 тачке 2) и члана 62. Закона о основама система образовања и васпитања (Службени гласник РС бр. 88/2017, 27/2018 др. закон и 6/2020 и 129/2021) и чл. 36. статута Школског центра са домом ученика „Доситеј Обрадовић“ у Суботици (у даљем тексту: Школски центар), Школски одбор Школског центра је на својој седници одржаној дана 13.09.2023. године усвојио

ИЗВЕШТАЈ О САМОВРЕДНОВАЊУ

за школску 2022/2023. годину

Председник Школског одбора

Драгана Станић

Директор

Наташа Нимчевић

С А Д Р Ж А Ј:

Чланови тима 5
О школи 6
Историјат школе – кратак осврт 7
Специфичности школе 8
Опис процеса самовредновања 9
Област квалитета 2 – НАСТАВА И УЧЕЊЕ 10
2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу 10
Резултати анкетираних наставника у оквиру 2.1. стандарда 10
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 2.1. стандарда 11
Резултати анкетираних ученика у оквиру 2.1. стандарда 12
Преглед сумативних резултата посматраних часова у оквиру 2.1. стандарда 13
2.2. Наставник прилагођава рад на часу ОВ потребама ученика 15
Резултати анкетираних наставника у оквиру 2.2. стандарда 15
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 2.2. стандарда 17
Резултати анкетираних ученика у оквиру 2.2. стандарда 18
Преглед сумативних резултата посматраних часова у оквиру 2.2. стандарда 19
2.3. Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компет. на часу .. 21
Резултати анкетираних наставника у оквиру 2.3. стандарда 21
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 2.3. стандарда 23
Резултати анкетираних ученика у оквиру 2.3. стандарда 24
Преглед сумативних резултата посматраних часова у оквиру 2.3. стандарда 25
2.4. Поступци вредновања су у функцији даљег учења 27
Резултати анкетираних наставника у оквиру 2.4. стандарда 27
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 2.4. стандарда 28
Резултати анкетираних ученика у оквиру 2.4. стандарда 29
Преглед сумативних резултата посматраних часова у оквиру 2.4. стандарда 30
2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан 31
Резултати анкетираних наставника у оквиру 2.5. стандарда 31
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 2.5. стандарда 32
Резултати анкетираних ученика у оквиру 2.5. стандарда 33
Преглед сумативних резултата посматраних часова у оквиру 2.5. стандарда 34
Процена компетенција (самопроцена ефеката рада) 36

К1 – Компетенције за наставну област, предмет и методику 36
К2 – Компетенције за поучавање и учење 38
К3 – Компетенције за подршку развоју личности ученика 40
К4 – Компетенције за комуникацију и сарадњу 42
Оцена области квалитета 2 – НАСТАВА И УЧЕЊЕ 44
Област квалитета **5 – ЕТОС** 45
5.1. Успостављени су добри међуљудски односи 45
Резултати анкетираних наставника у оквиру 5.1. стандарда 45
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 5.1. стандарда 47
Резултати анкетираних ученика у оквиру 5.1. стандарда 48
5.2. Резултати наставника и ученика се подржавају и промовишу 50
Резултати анкетираних наставника у оквиру 5.2. стандарда 50
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 5.2. стандарда 52
Резултати анкетираних ученика у оквиру 5.2. стандарда 53
5.3. У школи функционише систем заштите од насиља 55
Резултати анкетираних наставника у оквиру 5.3. стандарда 55
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 5.3. стандарда 57
Резултати анкетираних ученика у оквиру 5.3. стандарда 58
5.4. У школи је развијена сарадња на свим нивоима 59
Резултати анкетираних наставника у оквиру 5.4. стандарда 59
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 5.4. стандарда 61
Резултати анкетираних ученика у оквиру 5.4. стандарда 63
5.5. Школа је центар иновација и васпитно-образовне изузетности 65
Резултати анкетираних наставника у оквиру 5.5. стандарда 65
Резултати анкетираних родитеља у оквиру 5.5. стандарда 67
Оцена области квалитета 5 – ЕТОС 68
Графички приказ резултата – 5. ЕТОС 69
Годишњи извештај тима за самовредновање 2022/23. године 70

Чланови тима

1.	Анета Пеша	*дипл. дефектолог (координатор Тима)*
2.	Јелена Раич	*дипл. дефектолог*
3.	Јадранка Опанчина	*дипл. дефектолог*
4.	Драгољуб Деспотовић	*наставник стручних предмета*
5.	Жељко Попов	*дипл. дефектолог*
6.	Ђурђица Пуача	*социјални радник*
7.	Снежана Љубинковић	*психолог*
8.	Золтан Белер	*координатор васпитне службе*
9.	Нина Стојановић	*апсолвент дефектологије*
10.	Кристијан Ваш	*ученик*
11.	Сабина Војводић	*родитељ*
12.	Јована Туриманџовски	*координатор тима из претходне године*

О школи

Опште информације о школи

Назив школе:	Школски центар са домом ученика „Доситеј Обрадовић“		Национални регистарски број: (уколико постоји)			
Адреса школе:	Зрињског и Франкопана 2, Суботица					
Контакт подаци надлежне школске управе:	ШУ Сомбор, Трг цара Уроша 1, 25107 Сомбор 025/463-613					
Контакт подаци школе:	Телефон: 024/556-119 024/527-449		E-mail: skcentar.dositej@gmail.com		Веб-сајт: www.skcentar.edu.rs	
Име и презиме директора:	Наташа Нимчевић					
Име и презиме руководиоца тима за самовредновање:	Анета Пеша					
Датум извештаја о самовред-новању:	Август 2023.					
Период трајања циклуса самовредновања:	Октобар 2022. до 31. августа 2023.					
Области квалитета:	1. Програ-мирање, планирање и извешта-вање	2. Настава и учење	3. Обра-зовна пости-гнућа ученика	4. Подршка ученицима	5. Етос	6. Организа-ција рада школе, управљање људским и материјалним ресурсима

Историјат школе - кратак осврт

Данашњи Школски центар са домом ученика „Доситеј Обрадовић“ је прошао кроз разне етапе развоја.

До 1945. године у Војводини није постојала ни једна школа за глуву децу иако је било неколико покушаја отварања. Одељење за социјалну политику донело је решење 8.08.1945. године да се отворе Дом и школа за глувонему децу у Инђији, у зградама ранијег млина. За управника је постављен Десимир Ристовић, један од наших најбољих стручњака у то време.

Како зграда у Инђији није одговарала за овакву врсту установе, 30.06.1947. године Дом из Инђије је премештен у Суботицу. Добијене су две зграде за дом и школу, за глувонему децу у Суботици, у Улици Марије Војнић Тошинице. Капацитет дома био је 164 ученика. Дом и школа 1948. године из Ресора социјалног старања прелази у Ресор просвете и културе.

Школа се премешта 1955. године у улицу Матије Гупца. На данашњој локацији налази се од 1963. године, у улици Зрињског и Франкопана 2, у згради која је до тада припадала Средњој економској школи. Сазидана је у XIX веку и под заштитом је Завода за заштиту споменика и културе. По пресељењу је добила назив Школски центар за васпитање и образовање слушно оштећених лица.

Установа мења назив 2014. године у Школски центар са домом ученика „Доситеј Обрадовић“. Проширењем делатности школа пружа могућност образовања и васпитања деци са свим врстама развојних сметњи.

М И С И Ј А

Постојимо да ученицима са сметњама у развоју понудимо безбедно, стимулативно и прихватајуће окружење, да образовно-васпитни процес обликујемо по мери сваког детета и сваком појединцу пружимо потребну подршку.

В И З И Ј А

Савремена и добро опремљена школа која непрекидно унапређује наставни процес, развија функционална знања код ученика и животне вештине. Мултидисциплинарним приступом у рехабилитацији и тимским радом у пружању подршке деци свих узраста тежи да прерасте у свеобухватни и одрживи Ресурсни центар.

Специфичности школе

Школски центар са домом ученика „Доситеј Обрадовић“ бави се васпитањем и образовањем деце са сметњама у развоју (слушно оштећење, неразвијен говор, АДХД, аутизам, ментално недовољна развијеност, вишеструке сметње) и њиховим смештајем. Капацитет дома је 70 места.

Обухваћена су деца од млађег предшколског узраста до средње школе. Право уписа имају сва деца која су од стране Интерресорне комисије упућена у нашу школу.

Настава се одвија у преподневним часовима, а поподне се реализује васпитни рад - корепетиција градива и слободне активности у дому.

У основној школи раде дефектолози, различитих профила. Број деце у одељењима у основној школи је од 4 до 6 у нижим разредима, до 9 у вишим, а до 12 ученика у средњој школи.

У школи се пружају индивидуални третмани: логопедски третман (на српском и мађарском језику), аудиометрирање, слушно-говорне вежбе, реедукација психомоторике, превентивно-корективне вежбе, третман сензорне интеграције, развој совијалних вештина.

Школски центар је опремљен мноштвом дидактичких средстава и примењују се савремене методе рада, а све у циљу најбољег интереса деце.

Школа поседује сензорну собу опремљену по европским стандардима, простор за реедукацију психомоторике, кабинет за аудиометрирање, кабинете за индивидуалне третмане.

У оквиру школе налази се потпуно опремљен простор - одвојена стамбена јединица за потребе развојне и предшколске групе.

Пружају се услуге додатне помоћи и подршке деци са потешкоћама, укљученој у масовне школе и вртиће и деци из Дома за децу ометену у развоју „Колевка“ (обухваћено 14 деце). Отварањем Саветовалишта при Школском центру омогућен је бесплатан саветодавни рад са родитељима; а рана рехабилитација деце од 3 до 5 година за сада је у сферама волонтеризма.

Трогодишње професионално оспособљавање пружа теоријска и практична знања на српском и мађарском језику из 6 подручја рада (9 образовних профила).

Практична настава за фризере, педикире-маникире, машинску струку и књиговесце, одвија се у школским кабинетима (опремљеним за извођење праксе), а за остале образовне профиле у оквиру следећих предузећа: ФорМ (молерска струка), пекари „Европа“ (пекарска струка), месари Маргетић (месарска струка).

Опис процеса самовредновања

Општи приказ тренутног стања на основу којег се ради процес самовредновања и анализа школе.

У процесу самовредновања школе током 2022/2023. године спроведене су следеће активности:

1. Анкетирање ученика / упитник
2. Анкетирање родитеља / упитник
3. Анкетирање наставно-васпитног особља / упитник
4. Анализа документације/евиденције:
   - ✓ Годишњи план рада школе
   - ✓ Годишњи извештај рада школе
   - ✓ Извештаји и записници о раду тимова, актива, већа, Педагошког колегијума
   - ✓ Извештаји о стручном усавршавању
   - ✓ Извештаји директора и пом. директора о посећеним часовима

Процесом самовредновања је током школске године обухваћено укупно: 54 наставника и васпитног особља, 40 родитеља и 50 ученика основне и средње школе.

У извештају о самовредновању, прво је приказана Област број 2 – *НАСТАВА И УЧЕЊЕ,* а потом и обрађени резултати процене области *број 5 – ЕТОС.*

Област квалитета 2 - НАСТАВА И УЧЕЊЕ

2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 2.1. стандарда

У табели 2.1.а приказани су резултати анкетираних наставника. Укупно 54 наставника је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.1.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Јасно истичем циљеве часа и зашто то што је планирано ученик треба да научи.	0%	6,82%	15,91%	77,27%
2.	Успешно структуирам и повезујем делове часа користећи различите методе.	0%	0%	20,45%	79,55%
3.	Настојим да дајем објашњења, упутства и кључне појмове које ученик може да разуме.	0%	0%	11,36%	88,64%
4.	Усмеравам интеракцију међу учницима тако да је она у функцији учења.	0%	0%	27,27%	72,73%
5.	Поступно постављам питања/задатке/захтеве различитог нивоа сложености.	0%	0%	18,18%	81,82%
6.	Функционално користим постојећа наставна средства и ученицима доступне изворе знања.	0%	0%	22,73%	77,27%

З а к љ у ч ц и:

На основу анализе анкета коју су попуњавали наставници, у оквиру стандарда – ***Наставник ефикасно управља процесом учења на часу (Табела 2.1.а),*** може се закључити да је по мишљењу наставника у највећем проценту (93,3%) заступљен индикатор под редним бројем 3, везан за давање објашњења, упутстава и кључних појмова које ученик може да разуме. С обзиром на то да се целокупни образовни процес заснива на прилагођавању садржаја индивидуалним могућностима ученика на основу којих су креирани индивидуални образовни планови, ова висока просечна оцена је и очекивана. Висок проценат заступљености запажа се и у делу који се односи на поступно понављање задатака различитог нивоа успешности (индикатро број 5).

Индикатори који се односе на истицање циљева часа (индикатор број 1), структуирање и повезивање делова часа (индикатор број 2) и функционално коришћење наставних

средстава и ученицима доступних извора знања (индикатор број 6) подједнако су заступљени у високом проценту. Наставна средства су ограничена, а ученици су веома различити у погледу психофизичких способности, па наставници морају да прилагођавају средства којима располажу како би ученици могли да остваре свој максимум. Сужени су доступни извори знања за ученике, с једне стране, због високог процента ученика који долазе из материјално депривираних средина, а с друге стране, због ограничених психофизичких могућности самих ученика да користе функционално расположиве изворе знања.

Наставници сматрају да је индикатор број 4 заступљен у најмањој мери. Овај индикатор указује на интеракције међу ученицима у функцији учења. Разлози за ово су различите сметње код ученика због чега су одељења веома хетерогена, што јесте један од највећих изазова везан не само за нашу, него за све школе које се баве образовањем ученика са сметњама у развоју.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 2.1. стандарда

У ***Табели 2.1.б*** налази се приказ резултата 40 анкетираних родитеља. Родитељи су имали могућност да сваку понуђену тврдњу оцене неком од следећих оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 **-** у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.1.б - анкета за РОДИТЕЉЕ -		1	2	3	4
1.	Мом детету су јасни циљеви часа.	0%	5,13%	30,77%	64,1%
2.	Моје дете разуме објашњења и упутства наставника.	2,56%	10,25%	25,64%	61,55%
3.	Наставници функсионално користе постојећа наставна средства у раду са мојим дететом.	0%	2,25%	5,13%	92,31%
4.	Моје дете добија задатке различитог нивоа сложености (од лакших ка тежим).	0%	0%	10,25%	89,74%
5.	Наставници усмеравају моје дете на интеракцију са другим ученицима (коментарима, питањима, идејама....).	0%	0%	10,26%	89,74%

З а к љ у ч ц и :

Резултати анкетираних родитеља у оквиру области која се односи на ефикасно управљање процесом учења на часу (***Табела 2.1.б***), указују на то да родитељи сматрају да наставници функционално користе постојећа наставна средства у раду са њиховом децом. Велика већина родитеља (89,74%) мишљења је да њихово дете добија задатке различитог нивоа сложености и да наставници усмеравају њихово дете на интеракцију са другим ученицима). Најмањи проценат остварености имају индикатори 1 и 2. Чак 12,81% сматра да њихово дете не разуме објашњења и упутства наставника, док 5,13% родитеља сматра да су њиховој деци у мањој мери јасни циљеви часа.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 2.1. стандарда

Анкету чији су резултати приказани у ***Табели 2.1.в*** попунило је укупно 50 ученика основне и средње школе. На наведене тврдње, одговарали су одабиром понуђних оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.1.в - анкета за **УЧЕНИКЕ** -		1	2	3	4
1.	Наставници нам увек кажу зашто је важно то што учимо.	0%	6%	16%	78%
2.	Разумем објашњења и упутства које ми наставници дају на часу.	0%	4%	16%	80%
3.	Увек прво радимо лакше па теже задатке.	4%	2%	12%	82%
4.	Увек могу слободно да кажем шта мислим и да питам маставнике ако нешто не разуем.	0%	4%	12%	84%

З а к љ у ч ц и :

На основу анализа анкета који су попуњавали ученици виших разреда основне школе и средње школе у оквиру стандарда – ***Наставник ефикасно управља процесом учења на часу (Табела 2.1.в)*** закључујемо да ученици сматрају да могу слободно да изразе своје мишљење и траже додатна објашњења уколико нешто не разумеју. Такође ученици у великој мери (80%) разумеју упутства и објашњења наставника и сматрају да прво раде задатке од лакших ка тежим (82%). Најмање је заступљен индикатор под редним бројем 1, везан за истицање циља часа, иако је разлика у заступљености веома мала.

Преглед сумативних резултата ПОСМАТРАНИХ ЧАСОВА у оквиру 2.1. стандарда

У току школске године, директорка установе и помоћница директорке посетиле су укупно 41 час, од тога 29 часова код наставника-дефектолога, 7 часова индивидуалне наставе а 5 практичне наставе. Понуђени индикатори у оквиру овог стандарда су оцењени као ПРИСУТАН – НИЈЕ ПРИСУТАН.

2.1.г		ПОСМАТРАНИ ЧАСОВИ		
Стандард	Индикатор		Процена	
			ПРИСУТАН	НИЈЕ ПРИСУТАН
2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу	1.	Ученику су јасни циљеви часа/исходи и зашто то што је планирано треба да научи	100%	/
	2.	Ученик разуме објашњења, упутства и кључне појмове	100%	/
	3.	Наставник успешно структурира и повезује делове часа користећи различите методе (облике рада, технике, поступке...) односно спроводи обуку у оквиру занимања у складу са специфичним захтевима радног процеса	96%	4%
	4.	Наставник поступно поставља питања/задатке/захтеве различитог нивоа сложености	100%	/
	5.	Наставник усмерава интеракцију међу ученицима тако да је она у функцији учења (користи питања, идеје, коментаре ученика, подстиче вршњачко учење)	46%	54%
	6.	Наставник функционално користи постојећа наставна средства и ученицима доступне изворе знања	92%	8%

З а к љ у ч ц и :

На основу оцена присутности индикатора у оквиру стандарнда 2.1, које су дале директорка и помоћница директорке након посете укупно 41 часа (табела 2.1 г) примећујемо да су индикатори 1,2 и 4 били присутни на 100% часова. Ови индикатори се односе на разумевање циљева часа, објашњења, упутстава и кључних појмова, као и поступност у постављању питања, задатака и захтева. Ови индикатори указују на то да наставници прилагођавају облике рада, наставна средства и садржаје индивидуалним способностима ученика.

Даљим анализирањем табеле примећујемо да су у великој мери заступљени индикатори везани за структуирање часа у складу са специфичним захтевима радног процеса (96%) и индикатори који указују на функционално коришћење наставних средстава и доступних извора знања (92%).
Једини индикатор који је застуљен на мање од половине часова је индикатор који се односи на усмеравање интеракције међу ученицима.

Препоруке за унапређење:

Иако се у односу на претходан извештај о самовредновању установе закључује да постоји евидентан напредак у односу на усмеравање ученика на међусобну интеракцију у функцији знања, заступљеност овог индикатора мања од 50% оставља простора за напредак. Препорука која је дата и дала је значајне резултате је да се ученици поступно уводе у процес најпре усмеравањем једних на друге кроз свакодневне рутине и активности, а потом усложњавањем активности до новоа међусобне интеракције која би била у функцији знања.

Такође, препорука која је усвојена и дала је резултате је креирање електронске базе наставних материјала на школском серверу чиме је омогућено наставницима да лакше и брже приступе наставним материјалима различитих новоа сложености. Базу података би требало континуирано допуњавати наставним материјалима.

Кроз спровођење различитих обука у складу са специфичним захтевима радног процеса, кроз различите облике стручног усавршавања, студијске посете, размене добре праксе у установи и ван ње, мотивисати наставнике да развијају своје компетенције.

2.2. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 2.2. стандарда

У табели која следи, приказани су обрађени резултати анкета коју је попунило 54 наставника. Индикаторе су вредновали оценама:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.2.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Прилагођавам темпо рада различитим образовним и васпитним потребама ученика.	0%	0%	9,09%	90,91%
2.	Прилагођавам захтеве могућностима ученика.	0%	0%	6,82%	93,18%
3.	Прилагођавам начин рада и наставни материјал индивидуалним карактеристикама сваког ученика.	0%	0%	22,73%	77,27%
4.	Посвећујем време и пажњу сваком ученику у складу са његовим образовним и васпизним потребама.	0%	0%	11,36%	88,64%
5.	Примењујем специфичне задатке/активности/материјале на основу ИОП-а и плана индивидуализације.	0%	0%	4,55%	95,45%
6.	Подстичем интеракцију међу ученицима.	0%	0%	13,64%	86,36%

З а к љ у ч ц и :

У ***Табели 2.2.а*** налазе се резултати анкетираних наставника у оквиру стандарда - ***Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика.***

По узорку испитаног наставног кадра на анкети са највише процената (95,45%) оцењен је индикатор под редним бројем 5, који се односи на примену специфичних метода и материјала наставе које одређује ИОП и план индивидуализације.

Индикатори број 2 (93,18%) и 1 (90,91%), блиско прате претходни индикатор, што није изненађујуће с обзиром да се ради о специфичној образовној установи. У ова два индикатора реч је о прилагођавању захтева која су постављена пред ученике и темпа којим ученици напредују ка остваривању тих захтева.

Процентуално су мање оцењени индикатори са редним бројем 4 (88,64%) и 6 (86,36%). Иако специфичности у нашој установи изискују више индивидуалног рада са ученицима, наставници неретко не стигну да се посвете одређеним ученицима колико би волели или колико би можда требало, због обима материјала и праћења наставног програма. Проценти индикатора 4 говоре о томе. Индикатор број 6 истиче интеракцију међу ученицима на часовима. Према анкети наставника и на овом пољу има места за побољшање, иако због специфичних карактеристика ученика није увек лако остварити да ученици сарађују на настави.

Према анкети са најмање процената (77,27%) оцењен је индикатор са бројем 3. Овај индикатор говори о прилагођавању наставног материјала и начина рада за сваког ученика понаособ (индивидуализација). С обзиром на специфичност образовне установе, овај посао наставника је веома обиман и захтеван. Исти се неретко нађу у позицији да физички не стигну да индивидуализују своје задатке према ученицима. Разлози леже у обиму материјала које треба персонализовати за свако дете, у сложености предавања тог истог персонализованог материјала деци која то на неки начин треба да апсолвирају и у све већој количини административних послова које наставници треба да ураде често преко свог радног времена.

У прилог овој претпоставци иде висок проценат од 22,73% који стоји уз закључак „у већој мери тачно/присутно“ прилагођавам начин рада и наставни материјал индивидуалним карактеристикама сваког ученика и који показује да су наставници свесни да не стижу увек да се посвете сваком ученику колико је можда потребно. То се може објаснити врло различитим видовима потреба деце за подршком (врста, степен инвалидитета, специфичност начина функционисања, здравствени проблеми), који превазилазе стручне и физичке могућности наставног кадра.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 2.2. стандарда

У ***Табели 2.2.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем 40 родитеља чија су деца ученици наше школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.2.б	- анкета за РОДИТЕЉЕ -	1	2	3	4
1.	Моје дете учествује у заједничким активностима са другим ученицима.	0%	2,56%	15,38%	82,06%
2.	Моје дете добија задатке, материјале, активности у складу са својим ИОП-ом.	0%	2,56%	2,56%	94,88%
3.	Наставници прилагођавају начин рада и наставни материјал индивидуалним карактеристикама мог детета.	0%	2,56%	0%	97,44%
4.	Наставници посвећују довољно времена и пажње мом детету.	0%	2,56%	9,09%	88,35%
5.	Наставници прилагођавају захтеве могућностима мог детета.	0%	2,56%	10,26%	87,18%
6.	Наставници прилагођавају темпо рада образовним и васпитним потребама мог детета.	0%	2,56%	5,13%	92,31%

З а к љ у ч ц и :

У ***Табели 2.2.б*** налазе се резултати анкетираних родитеља у оквиру стандарда - ***Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика.***

Из табеларног приказа резултата анкетираних родитеља видимо да су родитељи у великој мери задовољни радом установе. Високи проценти код позитивних закључака индикатора показују да препознају труд, рад и пожртвованост наставног особља и напоре које улажу у едукацију њихове деце иако увек има простора за побољшање. У прилог томе иде процентуална потврда (97,44%) индикатора под бројем 3, (где су наставници били критичнији), а односи се на прилагођавање наставног материјала и рада за сваког ученика понаособ. Индикатори под бројем 2, 3, 4, 5, 6 имају висок ниво позитивних одговора и приближно су исте процентуалне вредности (87,18% - 94,88%). Индикатор под

бројем 1, који је везан за то да родитељи сматрају да њихово дете учествује у активностима са другим ученицима добио је најмањи проценат позитивних одговора (82,06%). Међусобна интеракција деце по мишљењу родитеља захтева највише корекције.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 2.2. стандарда

У ***Табели бр. 2.2.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем 50 ученика основне и средње школе. Ученици су тврдње у оквиру овог стандарда вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.2.в - анкета за **УЧЕНИКЕ** -		1	2	3	4
1.	Питања и задаци које наставници дају мени и мојим другарима понекад се разликују.	8%	8%	16%	68%
2.	Наши наставни листићи понекад су различити.	6%	10%	16%	68%
3.	Наставници посебно објашњавају сваком од нас оно што нам није јасно.	2%	2%	8%	88%
4.	Наставници се труде да на часу свако од нас буде укључен у активности онолико колико може.	0%	6%	4%	90%
5.	Наставници сваком од нас дају довољно времена да урадимо задатке.	0%	0%	10%	90%

З а к љ у ч ц и :

У ***Табели 2.2.в*** налазе се резултати анкетираних ученика у оквиру стандарда - ***Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика..***

Анализом анкете ученика видимо да су највећи проценат позитивних одговора упутили на индикаторе број 4 и 5 (90%). Ученици изражавају своје задовољство са сегментима наставе који се односе на учешће свих у активностима према својим могућностима и препознају индивидуализацију коју прави наставник по питању времена које је потребно ученицима да савладају одређене задатке и по питању различитости нивоа тежине задатака у односу на способности и јаке стране ученика. Ученици у позитивном смислу

препознају и индикатор број 3 (88%) по којем наставник посвети време да индивидуално појасни ученицима материјал који им није јасан. Најмање позитивно оцењују индикатор број 1 и 2 (68%). Ови индикатори подразумевају припрему индивидуалних материјала за часове и за контролне задатке. Ту наставници, због већ наведених разлога у одељку где су закључци о анкети наставника, у доста случајева не стижу даураде потпуну индивидуализацију наставног материјала па је тако исти материјал за више ученика.

Оно што свакако треба напоменути је и чињеница да су за потребе анкетирања били одабрани ученици који могу да прочитају, разумеју питање и самостално одговоре. То су самосталнији ученици, са мањим потешкоћама у развоју – па је и разумљиво да слична или иста група материјала или задатака може бити примењена на више њих те да није потребно баш у свакој ситуацији припремати потпуно различите материјале за рад.

Тврдње које се односе на труд наставника да током часа сваког ученика укључи у активности као и да прилагођава брзину и темпо могућностима ученика, такође су високо оцењене, што је веома важно јер су то елементи који чине базу за усвајање нових знања ученика.

Преглед сумативних резултата ПОСМАТРАНИХ ЧАСОВА у оквиру 2.2. стандарда

Часови су посматрани од стране директорке и помоћнице.

Понуђени индикатори у оквиру овог стандарда су оцењени као ПРИСУТАН – НИЈЕ ПРИСУТАН.

2.2.г	ПОСМАТРАНИ ЧАСОВИ			
Стандард	Индикатор		Процена	
			ПРИСУТАН	НИЈЕ ПРИСУТАН
2.2. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика	1.	Наставник прилагођава захтеве могућностима сваког ученика	91%	9%
	2.	Наставник прилагођава начин рада и наставни материјал индивидуалним карактеристикама сваког ученика	94%	6%
	3.	Наставник посвећује време и пажњу сваком ученику у складу са његовим образовним и васпитним потребама	78%	22%
	4.	Наставник примењује специфичне задатке/активности/мате-ријале на основу ИОП-а и плана индивидуализације	84%	16%
	5.	Ученици којима је потребна додатна подршка учествују у заједничким	69%	31%

		активностима којима се подстиче њихов напредак и интеракција са другим ученицима		
	6.	Наставник прилагођава темпо рада различитим образовним и васпитним потребама ученика	84%	16%

Закључци:

Овде можемо запазити да је индикатор под редним бројем 2 (наставник прилагођава начин рада и наставни материјал индивидуалним карактеристикама сваког ученика) присутан у чак 94%. Високи проценти говоре у прилог квалитету израђених ИОП – а и њиховој доследној примени у свакодневном наставном процесу.

Током обиласка часова, директорка и помоћница директорке су запазиле исто што и наставници и родитељи током вредновања, а то је да је индикатор под редним бројем 5 најмање присутан (69%) у односу на друге индикаторе у оквиру овог стандарда.

Препоруке за унапређење:

Наставити са прилагођавањем захтева могућностима сваког ученика као и темпа рада његовим образовним и васпитним потребама. Допринети већем степену партиципације ученика којима је потребна додатна подршка у заједничким активностима којима се подстиче њихов напредак и интеракција са другим ученицима кроз ангажовање личних пратилаца, родитеља, волонтера, наставника, вршњака...;

Мотивисати наставнике да више обрате пажњу на прилагођавање самог начина рада, као и одабира адекватних материјала за сваког ученика у складу са његовим способностима и индивидуалним карактеристикама. Подићи ниво квалитета овог стандарда кроз интензивнију сарадњу и размену информација о ученику свих актера који учествују у образовном процесу (наставник, родитељ, стручна служба, наставници индивидуалне наставе, социјални радник...). Размена примера добре праксе и израђених наставних материјала обезбедиће наставницима приступ већем броју материјала и понудити могућност да се повећа степен прилагођавања истих сваком ученику појединачно током часа (постојање школског медијатекара, сарадника за израду дидактичких средстава, посета угледним часовима...).

2.3. Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 2.3. стандарда

У ***Табели бр. 2.3.а*** налазе се резултати добијени анкетирањем 54 наставника основне и средње школе. Наставници су тврдње у оквиру овог стандарда вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.3.а - анкета за НАСТАВНИКЕ -		1	2	3	4
1.	Активности/ радови ученика ми показују да ли су ученици разумели предмет учења на часу.	0%	0%	11,36%	88,64%
2.	Подстичем ученике да повезују предмет учења са претходно наученим и свакодневним животом.	0%	0%	18,18%	81,82%
3.	Подстичем ученика да примењује повратну информацију за решавање задатака/ унапређивање учења.	0%	0%	27,27%	72,73%
4.	Дајем подршку ученику да вреднује резултате свога рада.	0%	0%	40,91%	59,09%

З а к љ у ч ц и :

На основу резултата добијених анализом анкета наставника у оквиру стандарда - ***Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу***, које су приказане у ***Табели 2.3.а***, може се закључити да:

Наставници у највећем проценту (88,64%) користе повратне информације (индикатор под редним бројем 1) за процену успешности реализације часа, односно процену степена разумевања предмета од стране ученика.

У нешто мањем проценту (81,82%) подстичу ученике да повезују учење са претходним искуствима и претходно наученим градивом, када год је то могуће, како би унапредили своје знање (индикатор под редним бројем 2).

72,73% наставног кадра подстиче ученике да путем примене повратних информација унапреде стилове учења и унапреде решавање задатака (индикатор под редним бројем 3).

Од горе набројаних индикатора, најниже проценте бележи индикатор под редним бројм 4, где 59,09% наставника "у потпуности" пружа подршку ученицима да адекватно вреднују разултате свога рада. Наставници су у остваривању овог индикатора врло често лимитирани психофизичким способностима ученика, те је укључивање ученика на овај начин у неким ситуацијама није могуће чак ни уз свесрдну помоћ и подршку наставника.

Препоруке за унапређење:

Потребно је додатно оснажити наставнике да, где је то могуће, пруже сврсисходнију подршку ученицима да на адекватан начин вреднују своја школска постигнућа.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 2.3. стандарда

У ***Табели 2.3.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем 40 родитеља чија су деца ученици наше школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.3.б - анкета за РОДИТЕЉЕ -		1	2	3	4
1.	Наставници усмеравају моје дете да повезује предмет учења са свакодневним животом.	0%	2,56%	10,26%	87,18%
2.	Активности мог детета показују да је разумео/ла предмет учења на часу, да уме да примени научено.	0%	7,69%	20,51%	71,8%
3.	Наставници мом детету дају повратну информацију о решеном задатку.	0%	2,56%	10,26%	87,18%

З а к љ у ч ц и :

На основу резултата добијених анализом анкета родитеља у оквиру стандарда - ***Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу***, које су приказане у ***Табели 2.3.б***, може се закључити да:

Родитељи у највећем проценту (87,18%) сматрају да наставници усмеравају ученике да повезују предмет учења са свакодневним животом (индикатор 1) као и да наставници ученицима дају повратне информације о урађеним задацима (индикатор 3).

Од свих индикатора, најниже проценте бележи индикатор под редним бројем 2, али у високом проценту (71,8%) где највећи број родитеља сматра да активности њиховог детета показују да је разумело предмет учења на часу као и да уме да примени научено у свакодневном животу.

П р е п о р у к е з а у н а п р е ђ е њ е :

Потребно је кроз разговор и континуирани рад са родитељима, упознати их са могућностима примене наученог градива у свакодневном животу ученика.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 2.3. стандарда

У ***Табели бр. 2.3.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем 50 ученика.

1 - нетачно/није присутно
2 **-** у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.3.в - анкета за **УЧЕНИКЕ** -		1	2	3	4
1.	Доста тога што сам учио у школи користим сваки дан.	6%	20%	36%	38%
2.	Ствари које учим из једног предмета, могу да повежем са оним што сам учио из других предмета.	0%	12%	32%	56%
3.	Наставници увек питају мене и моје другаре да ли смо све разумели.	0%	0%	12%	88%

З а к љ у ч ц и :

На основу резултата добијених анализом анкета ученика у оквиру стандарда - ***Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу***, које су приказане у ***Табели 2.3***, може се закључити да:

Ученици у највећем проценту (88%) сматрају д их наставници увек питају да ли су разумели обрађено градиво (индикатор 3).

У мањем проценту (56%) сматрају да градиво које уче из једног предмета могу да повежу са оним што су раније учили из других предмета (индикатор под редним бројем 2).

Најслабије је од стране ученика оцењен идикатор под редним бројем 1, где само 38% ученика сматра да доста тога што су научили на настави могу да искористе свакога дана.

П р е п о р у к е з а у н а п р е ђ е њ е :

Потребно је кроз разговор и континуирани рад са ученицима (на ЧОС-у и осталим предметима) упознати ученике са могућностима примене наученог градива у свакодневној примени наученог у свакодневном животу и истицати зашто је важно оно што се учи.

Преглед сумативних резултата ПОСМАТРАНИХ ЧАСОВА у оквиру 2.3. стандарда

2.3.г		ПОСМАТРАНИ ЧАСОВИ		
Стандард	Индикатор		Процена	
			ПРИСУТАН	НИЈЕ ПРИСУТАН
2.3. Ученици стичу знања, усвајају вредности, развијају вештине и компетенције на часу	1.	Активности/радови ученика показују да су разумели предмет учења на часу, умеју да примене научено и образложе како су дошли до решења	100%	0%
	2.	Ученик повезује предмет учења са претходно наученим у различитим областима, професионалном праксом и свакодневним животом	100%	0%
	3.	Ученик прикупља, критички процењује и анализира идеје, одговоре и решења	*Овај индикатор није примењив, није вредновано*	
	4.	Ученик излаже своје идеје и износи оригинална и креативна решења	58%	27%
	5.	Ученик примењује повратну информацију да реши задатак/унапреди учење	100%	0%
	6.	Ученик планира, реализује и вреднује пројекат у настави самостално или уз помоћ наставника	12%	* 18%

* индикатор није применљив у 70% случајева

З а к љ у ч ц и :

Табела бр. 2.3.г приказује резултате добијене анализом посматраних часова од стране директорке и помоћнице директорке. Највећи резултати припадају тврдњама 1, 2 и 5: да активности/радови ученика показују да су разумели предмет учења на часу, да умеју да примене научено и образложе како су дошли до решења и да ученици повезују предмет учења са претходно наученим у различитим областима.

Индикатор 3 (Ученик прикупља, критички процењује и анализира идеје, одговоре и решења) није вреднован, зато што је у највећем броју одељења неприменљив. Ово је показатељ разумевања који могу да испуне поједини ученици виших разреда основне школе и средње школе, док се код ученика нижих разреда, као и појединих ученика виших разреда и средње школе, овај вид процене врши на конкретнијем нивоу, кроз извршавање конкретних задатака и активности.

Ученици такође веома успешно примењују повратне информације и користе их како би дошли до решења или унапредили учење.

Најнижи проценат (58%) присутности имају тврдње које се односе на способности ученика да ученика излаже своје идеје и износи оригинална и креативна решења, као и да планира, реализује и вреднује пројекат у настави самостално или уз помоћ наставника (12%). С обзиром на структуру ученика у разредима, овај индикатор је у 70% случајева непримењив. Исто запажење су имали и наставници током вредновања ових тврдњи.

Препоруке за унапређење:

Мотивисати наставнике на упућивање ученика, када год се таква могућност укаже, да проналазе креативна решења, што самосталније осмишљавају и храбро износе своје идеје на тај начин што ће им давати различите примере и начине доласка до решења, охрабривати их на интеракцију уз пуно уважавање грешке и сваког покушаја иницирања активности усмерене ка изналажењу решења.

Подстицати наставнике да ученике оснажују на што самосталније решавање задатака; да их уче како да максимално искористе повратне информације, прилагођавајући их сваком појединачном ученику, те његовом начину комуницирања, разумевања и учења, како би унапредили своје учење.

Скренути пажњу наставницима да током планирања наставног процеса, акценат ставе на наставне садржаје који су применљивији и функционалнији, омогућавајући на тај начин ученицима да повежу градиво које уче на часу из једног предмета са другим предметима, професионалном праксом и свакодневним животом.

На начин и у мери у којој им дозвољавају индивидуалне способности, подстицати ученике да планирају, реализују и вреднују пројекат у настави самостално или уз наставникову помоћ.

2.4. Поступци вредновања су у функцији даљег учења

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 2.4. стандарда

У табели која следи, приказани су обрађени резултати анкета коју је попунило 54 наставника. Индикаторе су вредновали оценама:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.4.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Вршим формативно и сумативно оцењивање у складу са прописима.	0%	0%	29,55%	70,45%
2.	Јасно истичем критеријуме вредновања.	0%	2,27%	18,18%	79,55%
3.	Ученицима дајем потпуну и разумљиву повратну информацију о њиховом раду, укључујући и јасне препоруке о наредним корацима.	0%	0%	4,55%	95,45%
4.	Подстичем ученике да постављају себи циљеве у учењу.	0%	2,27%	52,27%	45,46%
5.	Учим ученике да умеју критички да процене свој напредак и напредак осталик ученика.	0%	9,1%	45,45%	45,45%

З а к љ у ч ц и :

Резултати вредновања стандарда - ***Поступци вредновања су у функцији даљег учења*** приказани у ***Табели 2.4.а*** су резултати добијени анкетирањем наставника.

Из табеле је евидентно да је индикатор под редним бројем 3, који се односи на давање потпуне и разумљиве повратне информације о њиховом раду, укључујући и јасне препоруке о наредним корацима, присутан у највећем проценту (95,5%). Овај податак приказује постојање добре, двосмерне комуникације између ученика и наставника и планског приступа и рада са сваким појединачним учеником.

Индикатори под редним бројем 4 и 5, који се односе на подстицање ученика да сами поставе себи циљеве у учењу као и да критички процене свој напредак и напредак осталих ученика, су по мишљењу наставника присутни у најмањем проценту (43,3%), али

је то ипак велико постигнуће наставног кадра, с обзиром на способности ученика који похађају нашу образовну установу.

Индикатори под редним броје 1 и 2 су заступљени у високом проценту, што је и очекивано, с обзиром на то да се наставници придржавају свих прописа и критеријума током вредновања знања ученика.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 2.4. стандарда

У ***Табели бр. 2.4.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем 40 родитеља чија су деца ученици наше школсе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.4.б	- анкета за РОДИТЕЉЕ -	1	2	3	4
1.	Имам увид у оцене свог детета и сматрам их реалним.	0%	0%	7,69%	92,31%
2.	Мислим да наставници дају јасне критеријуме вредновања рада мог детета.	0%	2,56%	10,26%	87,18%
3.	Наставници ми дају потпуну и разумљиву повратну информацију о раду мог детета, укључујући и јасне препоруке о наредним корацима.	0%	2,56%	7,69%	89,75%
4.	Наставници подстичу моје дете да поставља себи циљеве у учењу.	0%	2,56%	20,51%	76,93%

З а к љ у ч ц и :

У ***Табели бр. 2.4.***б можемо да видимо да највећи проценат родитеља (92,3%) има увид у оцене свог детета и сматра их реалним. Такође висок проценат родитеља (89,7%) сматра да наставници дају јасне и разумљиве повратне информације о раду детета као и препоруке о наредним корацима, и имају јасне критеријуме вредновања рада њиховог детета. Родитељи у најмањој мери (76,9%) сматрају да наставници подстичу њихово дете да поставља себи циљеве у учењу, што је донекле и разумљиво ако узмемо у обзир специфичност наше установе.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 2.4. стандарда

У ***Табели бр. 2.4.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем ученика. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.4.в	- анкета за **УЧЕНИКЕ** -	1	2	3	4
1.	Знам колико задатака треба да урадим за одређену оцену.	4%	6%	14%	76%
2.	Знам шта треба да научим за одређену оцену.	0%	2%	16%	82%
3.	Наставници ми увек кажу како сам урадио задатак и где сам погрешио.	0%	0%	16%	84%
4.	Насатвници понекад траже да сами себи поставимо неки задатак.	16%	18%	36%	30%
5.	Наставници ме питају за мишљење (шта мислим да ли смо довољно научили, да ли је то што смо научили корисно...).	4%	4%	66%	26%

З а к љ у ч ц и :

Резултати анкетираних ученика у оквиру стандарда - ***Поступци вредновања су у функцији даљег учења*** приказани у ***Табели 2.4.в*** приказују највишу просечну оцену (84%) у оквиру индикатора под редним бројем 3, који тврди да наставник даје потпуну и разумљиву повратну информацију о раду и јасне препоруке о томе шта треба убудуће радити. Овом оценом се потврђује присуство разумљиве двосмерне комуникације између ученика и наставника што чини добру основу за целокупни образовни процес. Најниже вредновани индикатори у оквиру ове табеле су индикатори под редним бројем 5 (26%) који се односе на то да наставници питају ученике за мишљење приликом оцењивања и 4 (30%) који су везани за подстицање ученика да постављају себи циљеве у учењу.

Свакако тај сегмент треба побољшати и мало више пажње му посветити у будућем периоду.

Преглед сумативних резултата ПОСМАТРАНИХ ЧАСОВА у оквиру 2.4. стандарда

2.4.г		ПОСМАТРАНИ ЧАСОВИ		
Стандард	Индикатор		Процена	
			ПРИСУТАН	НИЈЕ ПРИСУТАН
2.4. Поступци вредновања су у функцији даљег учења	1.	Наставник формативно и сумативно оцењује у складу са прописима, укључујући и оцењивање оног што су ученици приказали током рада на пракси* (пракса ученика у средњој стручној школи)	92%	8%
	2.	Ученику су јасни критеријуми вредновања	65%	35%
	3.	Наставник даје потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду, укључујући и јасне препоруке о наредним корацима.	100%	0%
	4.	Ученик поставља себи циљеве у учењу	50%	15%
	5.	Ученик уме критички да процени свој напредак и напредак осталих ученика	18%	57%

З а к љ у ч ц и :

У оквиру ***Табеле бр. 2.4.г*** можемо запазити да већина наставника (92%), чијим су часовима присуствовале директорка установе и помоћница директорке формативно и сумативно оцењује у складу са прописима, укључујући и оцењивање оног што су ученици приказали током рада на пракси (пракса ученика у средњој стручној школи). Овај проценат је значајан показатељ поштовања законских оквира приликом обављања образовно-васпитног процеса од стране наставника, тим пре што су и анкетирани родитељи овај индикатор оценили највишом оценом. Наставници дају потпуну и разумљиву повратну информацију ученицима о њиховом раду, укључујући и јасне препоруке о наредним корацима (100%) што директно утиче на то да ученици разумеју критеријуме на основу којих се вреднује њихово знање и напредак.

Најниже проценте присутности, можемо видети у оквиру тврдњи које се односе на постављање циљева у учењу (50%), као и у критичкој процени сопственог напретка од стране ученика и напретка осталих ученика (18%). Тако ниска заступљеност ових индикатора може се објаснити специфичном структуром ученика који се образују у нашој школи, односно специфичном делатношћу којом се наша установа бави.

Препоруке за унапређење:

Код оних ученика чије могућности функционисања то дозвољавају, треба неговати и даље развијати способност за критичко мишљење и процењивање како свог, тако и рада осталих ученика из одељења, кроз једноставне и конкретне процене и самопроцене на дневном нивоу током часа, како би критичко процењивање и касније у свакодневном животу сврсисходно примењивали.

Ученике који имају потенцијал за ову врсту активности, треба поступно оспособљавати да постављају најпре једноставне, конкретне, разумљиве циљеве на дневном ноивоу у учењу, те их постепено временом усложавати и проширивати ослањајући се увек на индивидуалне карактеристике сваког од њих.

2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 2.5. стандарда

У табели која следи, приказани су обрађени резултати анкета коју је попунило 54 наставника. Индикаторе су вредновали као:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.5.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	На конструктиван начин успостављам и одржавам дисциплину у складу са договореним правилима.	0%	0%	13,64%	86,36%
2.	Са ученицима успостављам однос међусобног уважавања, подстичем ученике на међусобно уважавање.	0%	0%	0%	100%
3.	Користим разноврсне поступке за мотивисање ученика уважавајући њихове различитости и претходна постигнућа.	0%	0%	11,36%	88,64%
4.	Подстичем ученике на радозналост и слободно изношење мишљења.	0%	0%	15,91%	84,09%
5.	Дајем ученицима могућност избора у вези са начином обраде теме, обликом рада и материјала.	2,27%	9,1%	40,91%	47,72%
6.	Показујем поверење у могућности ученика и имам позитивна очекивања у погледу успеха ученика.	2,27%	0%	9,1%	88,63%

З а к љ у ч ц и :

Анализом резултата добијених у оквиру стандарда - ***Сваки ученик има прилику да буде успешан (Табела 2.5.а)***, наставници су у највећем проценту (100%) вредновали индикатор под редним бројем 2, који се односи на успостављање односа међусобног уважавања међу ученицима где наставници користе разноврсне поступке за мотивисање ученика уважавајући њихове различитости и постигнућа (88,64%). На тај начин наставници показују поверење у могућности ученика и имају позитивна очекивања у погледу њиховог успеха, подстичу их на радозналост и слободно изражавање мишљења. Ово указује на висок ниво ангажованости наставника да личним примером и осталим расположивом начинима усклађеним са индивидуалним различитостима и потребама ученика, позитивно утиче на њихово понашање и ставове. То није изенађујуће ако узмемо у обзир да се у оквиру наше школе, сваки рад (било да је индивидуални или групни) заснива пре свега на јаким снагама и способностима како детета тако и целокупне породице.

Индикатор под редним бројем 1 који се односи на дисциплину у оквирима договорених правила, такође има висок проценат позитивних одговора (86,4%). То указује на јасно постављена правила понашања од стране наставника, као и доследност у примени истих. Такође указује и на то да наставници својим понашањем дају ученицима добре примере.

У истој табели, индикатор под редним бројем 5, везан за давање ученицима могућности избора у вези са начином обраде тема, облика рада и материјала, у најмањој је мери присутан, по оцени наставника (47,7%). Иако најлошије рангиран у оквиру овог стандарда, ако се у обзир узму могућности ученика да партиципирају у оваквим активностима, проценат његове присутности није занемарљив.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 2.5. стандарда

У ***Табели бр. 2.5.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем родитеља. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.5.б	- анкета за РОДИТЕЉЕ -	1	2	3	4
1.	Настаници и моје дете се међусобно уважавају.	0%	2,56%	7,69%	89,75%
2.	Наставници мотивишу моје дете за рад.	0%	2,56%	7,69%	89,75%
3.	Наставници подстичу радозналост мог детета.	0%	0%	12,82%	87,18%
4.	Наставници имају позитивна очекивања у погледу успеха мог детета.	0%	0%	12,82%	87,18%

З а к љ у ч ц и :

У ***Табели бр. 2.5.б*** анализом добијених резултата можемо запазити да се родитељи у највећој мери (89,75%) слажу са индикаторима који указују на то да се наставници и њихово дете међусобно уважавају као и да наставници мотивишу њихово дете за рад. Нешто мањи проценат позитивних одговора (87,18%) добио је индикатор који се односи на то да наставници подстичу радозналост њиховог детета као и онај који се односи на то да наставници имају позитивна очекивања у погледу успеха њиховог детета. Сви ови индикатору су генерално у високом проценту позитивни али увек има места за побољшање.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 2.5. стандарда

У ***Табели бр. 2.5.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем ученика. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 **-** у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

2.5.в	- анкета за УЧЕНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Настаници нас поштују и лепо разговарају са нама.	2%	6%	10%	82%
2.	Наставници нас хвале, дају нам добре оцене и награђују нас (игром, шетњом...) ако добро урадимо неке задатке.	0%	8%	18%	74%
3.	Наставници воле када на часу постављамо питања и кажемо шта мислимо о ономе што учимо.	6%	6%	22%	66%
4.	Наставници нам понекад дозвољавају да сами изаберемо на који начин ћемо нешто радити (које ћемо листиће или материјале користити.)	4%	6%	28%	62%
5.	Наставници верују у мене и моје успех.	0 %	0%	1%6	84%

З а к љ у ч ц и :

Резултати анкетираних ученика у оквиру стандарда - ***Сваки ученик има прилику да буде успешан (Табела 2.5.в)*** – показују да највише процената (84%) припада индикатору под редним бројем 5 - ученици су потврдили да наставник показује поверење у њихове могућности и има позитивна очекивања у погледу њиховог успеха, те да наставници у свој

фокус увек стављају способности ученика. Из тога произилази и поштовање и леп однос према ученицима.

Најнижа просечна оцена (62%) у оквиру ове табеле припада индикатору под редним бројем 4, који се односи на разноврсне поступке за мотивисање ученика за учење и рад које наставник користи. Препорука је дати мало више слободе и могућности ученицима да одаберу оно што би желели да раде на часу, које материјале да користе, где да иду и која активност да им буде награда.

Преглед сумативних резултата ПОСМАТРАНИХ ЧАСОВА у оквиру 2.5. стандарда

Часови су вредновани од стране директорке и помоћнице. Понуђени индикатори у оквиру овог стандарда су оцењени као ПРИСУТАН – НИЈЕ ПРИСУТАН.

2.5.г		ПОСМАТРАНИ ЧАСОВИ		
Стандард	Индикатор		Процена	
			ПРИСУТАН	НИЈЕ ПРИСУТАН
2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан	1.	Наставник/инструктор практичне наставе и ученици се међусобно уважавају, наставник/инструктор практичне наставе подстиче ученике на међусобно уважавање и на конструктиван начин успоставља и одржава дисциплину у складу са договореним правилима	100%	0%
	2.	Наставник користи разноврсне поступке за мотивисање ученика уважавајући њихове различитости и претходна постигнућа	96%	4%
	3.	Наставник подстиче интелектуалну радозналост и слободно изношење мишљења	88%	3%
	4.	Ученик има могућност избора у вези са начином обраде теме, обликом рада или материјала	10%	90%
	5.	Наставник показује поверење у могућности ученика и има позитивна очекивања у погледу успеха	96%	4%

З а к љ у ч ц и :

У оквиру ***Табеле бр. 2.5.г*** можемо да видимо обрађене статистичке податке посматраних часова од стране директорке и помоћнице директорке. Оно што је интересантно у оквиру овог стандарда јесте да су се сви актери, који су попуњавали анкету, сложили да је у

највећем проценту присутна тврдња да наставник подстиче ученике на међусобно уважавање и на конструктиван начин успоставља и одржава дисциплину у складу са договореним правилима (100%), користи разноврсне поступке за мотивисање ученика уважавајући њихове различитости и претходна постигнућа, показује поверење у могућности ученика и има позитивна очекивања у погледу успеха (96%). Нешто мањи проценат носи индикатор под редним бројем 3 (88%) који се односи на то да наставник подстиче интелектуалну радозналост и слободно изношење мишљења код ученика.

Даљом анализом можемо да запазимо да је само у 10% случајева ученик имао могућност избора у вези са начином обраде теме, обликом рада или материјала, што је забрињавајуће. Степен присутности овог индикатора у образовном васпитном процесу условљен је узрастом ученика и њиховим психофизичким способностима али опет не сме да остане занемарен.

Препоруке за унапређење:

Разменом примера добре праксе (угледни часови, размена материјала...), како унутар установе тако и ван ње, коришћење нових и иновативних метода, средстава, техника и технологија у раду и асистивне технологије, учешће ученика у припремању и креирању наставних садржаја, одабир одговарајућих наставних садржаја које могу функционално повезати и искористити у свакодневном животу, могу бити неки од начина да се допринесе повећању дететове радозналости, као и мотивисању ученика за учење и рад. Омогућити ученицима да се у већој мери укључе у одабир облика рада и материјала који ће се користити, као и тема и начина њихове обраде. Истицати и похвалити њихове радове и резултате као мотивацију за даљи рад и пример добре праксе.

Процена компетенција (самопроцена ефеката рада)

Процена компетенција врши се у складу са Стандардима компетенција за професију наставника и њиховог професионалног развоја у циљу да помогне у самопроцени сопствених јаких страна и слабости у вези са професионалним компетенцијама.

Самопроцену ефеката рада извршило је укупно 54 наставника наше установе, вреднујући стандарде кроз оцену сваке тврдње на скали од 1-5, тј. избором броја који највише одговара:

5 – **одличан / увек**
4 – **врло добар / веома често**
3 – **добар / понекад**
2 – **слаб** (захтева моју пажњу, неопходно је унапредити дату компетенцију)**/веома ретко**
1 – **недовољан** (неопходно је хитно предузети одговарајуће активности како би се унапредила дата компетеција) **/ никада**

К 1 - Компетенције за наставну област, предмет и методику

К1		1	2	3	4	5
1.	У планирању садржаја и начина рада руководим се циљевима и исходима наставног предмета.	0%	0%	0%	15.9%	84.1%
2.	Користим методе и технике примерене предмету и ученицима којима предајем.	0%	0%	0%	9.1%	90.9%
3.	Садржаје предмета који предајем повезујем са примерима из свакодневног живота и искуствима ученика.	0%	0%	0%	9.1%	90.9%
4.	У планирању и организовању рада руководим се са образовним стандардима	18.2%	0%	0%	36.4%	45.5%
5.	Упућујем ученике да садржаје предмета који предајем повезују са другим предметима и областима.	0%	0%	0%	29.5%	70.5%
6.	Наставу обогаћујем искуствима кроз различите облике стручног усавршавања.	0%	0%	4.5%	25%	70.5%
7.	Користим аудиовизуелне и илустративне материјале у настави у уфункцији учења ученика.	0%	0%	2.3%	15.9%	81.8%
8.	Користим савремене образовне технологије како бих подстакла/ао учење ученика.	0%	0%	2.3%	27.3%	70.4%
9.	Познајем и користим различите начине праћења и вредновања рада.	0%	0%	4.5%	36.3%	59.1%

Закључци:

На основу резултата добијених анализом анкета наставника, можемо закључити да се наставници у великом проценту (84.1%) руководе циљевима и исходима наставног предмета, користе методе и технике примерене предмету и ученицима којима предају, а такође садржаје предмета повезују са примерима из свакодневног живота и искуствима ученика. Нешто мањи проценат позитивних одговора добили су индикатори који се односе на то да наставник упућује ученике да садржаје предмета који предаје повезују са другим предметима и областима (70.5%), као и да наставу обогаћује искуствима кроз различите облике стручног усавршавања (70.5%) и коришћење савремених технологија у раду како би се постакло учење и стимулисали ученици (70.4%).
Најмањи проценат наставника (45.5%) се изјаснило да се у планирању и организовању рада руководи образовним стандардима.

Препоруке за унапређење:

Разменом примера добре праксе, како унутар установе тако и ван ње, коришћење нових и иновативних метода, средстава, техника и технологија у раду и асистивне технологије, учешће ученика у припремању и креирању наставних садржаја, одабир одговарајућих наставних садржаја која могу функционално повезати и искористити у свакодневном животу, могу бити неки од начина да се допринесе мотивисању ученика за учење и рад.
Организовати обуку наставника за коришћење савремених образовних технологија, платформи за интерактивну наставу и повећати размену искустава и идеја унутар колектива.
Повећати број стручних усавршавања у складу са интересовањима и потребама, како би наставници развили своје компетенције у различитим областима.

К 2 - компетенција за поучавање и учење

К2		1	2	3	4	5
1.	Јасно наглашавам кључне појмове и истичем циљеве часа.	0%	0%	2.3%	9.1%	88.6%
2.	Проверавам да ли су упутства која дајем јасна свим ученицима.	0%	0%	0%	2.3%	97.7%
3.	Подржавам ученике да слободно износе своје идеје, постављају питања, дискутују и коментаришу у вези са предметом учења.	0%	0%	0%	9.1%	90.9%
4.	Наставне материјале, методе, темпо рада и захтеве прилагођавам различитим образовним потребама и могућностима ученика.	0%	0%	0%	9.1%	90.9%
5.	Кад год је могуће у раду користим дискусију, играње улога...	0%	0%	0%	34.1%	65.9%
6.	Подстичем ученике да користе различите начине и приступе у решавању задатака.	0%	0%	0%	31.8%	68.2%
7.	Користим ученичка постигнућа као показатељ ефикасности и ефективности сопственог рада.	0%	0%	0%	36.4%	63.6%
8.	Прихватам одговоре ученика на начин који охрабрује и подстиче њихово даље учешће у раду.	0%	0%	0%	9.1%	90.9%
9.	Ученицима дајем благовремену и јасну повратну информацију о постигнућима, напредовању и елементима које треба унапредити.	0%	0%	0%	18.2%	81.8%

З а к љ у ч ц и :

Резултати анкетираних наставника у оквиру стандарда - ***Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика*** нам говоре да највећи проценат наставника (90.9%) прихвата одговоре ученика на начин који охрабрује и подстиче њихово даље учешће у раду, проверава да ли су упутства која даје јасна свим ученицима (97.7%) као и да јасно наглашава кључне појмове и истиче циљеве часа (88.6%). С обзиром на специфичност наше образовне установе у оквиру које су ови индикатори једни од основних принципа рада, овако висок проценат потврдних одговора није изненађујућ. Високи проценти присутни су и у оквиру осталих индикатора ове области, између осталог и индикатор који истиче да наставник наставне материјале, методе, темпо рада и захтеве прилагођава различитим образовним потребама и могућностима ученика (90.9%).

Високи проценти говоре у прилог квалитету израђених ИОП – а и њиховој доследној примени у свакодневном наставном процесу. Међутим као најнижи, са 63.6 %, истакао се део који се тиче ученичких постигнућа као показатеља ефикасности и ефективности рада наставника, као и коришћење различитих начина и приступа задацима. Наставник је у остваривању ових индикатора врло често лимитиран психофизичким способностима ученика, те укључивање ученика на овај начин у неким ситуацијама није могуће чак ни уз помоћ и подршку наставника.

Препоруке за унапређење:

Наставити са прилагођавањем захтева могућностима сваког ученика као и темпа рада образовним и васпитним потребама ученика те на тај начин подићи ниво квалитета овог стандарда кроз интензивнију сарадњу и размену информација о ученику свих актера који учествују у образовном процесу (наставник, родитељ, стручна служба, наставници индивидуалне наставе, социјални радник...).
Укључивање ученика у планирање, припрему и реализацију активности у оквиру наставних часова (када год то дозвољавају способности ученика и сама наставна јединица) и уважавања повратних информација ученика о успешности наставног часа.
Размена примера добре праксе, израђених наставних материјала и средстава обезбедиће наставницима приступ већем броју материјала и могућности да се повећа степен прилагођавања наставних средства сваком ученику појединачно током часа. Израђивање јединствене базе наставних материјала и садржаја од ове шк. године у значајној мери унапређује и олакшава рад наставника и сарадника унутар установе.

К3 - Компетенције за подршку развоју личности ученика

К3		1	2	3	4	5
1.	Континуирано охрабрујем ученике да дају све од себе.	0%	0%	0%	4.5%	95.5%
2.	У односу са ученицима уважавам њихове потребе и осећања.	0%	0%	2.3%	4.5%	93.2%
3.	Користим технике позитивног дисциплиновања ученика без коришћења страха као мотиватора.	0%	0%	0%	15.9%	84.1%
4.	Пружам подршку и охрабрење када ученици доживе разочарење и неуспех.	0%	0%	0%	9.1%	90.9%
5.	Исказујем позитивна очекивања у вези са оним што ученици могу да постигну.	0%	0%	0%	6.8%	93.2%
6.	Планирам различите активности које обезбеђују укључивање ученика са различитим индивидуалним карактеристикама и потребама.	0%	0%	0%	18.2%	81.8%
7.	Избегавам деструктивну критику, исмевање и сарказам у контакту са ученицима.	0%	0%	2.3%	6.8%	90.9%
8.	Пратим развој и напредовање различитих аспеката личности ученика.	0%	0%	0%	11.4%	88.6%
9.	У планирању сопственог рада и активности које организујем са децом уважавам социјални контекст из кога деца долазе.	0%	0%	0%	18.2%	81.8%

З а к љ у ч ц и :

Анализом резултата добијених у оквиру стандарда ***Сваки ученик има прилику да буде успешан*** дошли смо до закључка да су сви индикатори у оквиру овог стандарда веома високо вредновани. Дакле, приоритет није искључиво усвајање академских знања, него и развој и неговање моралних принципа, развијење стабилних, самопоузданих и самосталних личности у складу са капацитетима које поседују. Наставници су највећи проценат потврдних одговора дали индикаторима који се односе на исказивање позитивног очекивања у вези са оним што ученици могу да постигну (93.2%) као и на континуирано охрабривање ученика да дају све од себе (95.5%) и да се у односу према ученицима уважавају њихове потребе и осећања. Ова сагласност наставника потврђује један од основних принципа на коме се заснива дефектолошки рад али и рад целе установе да се у фокус увек стављају способности, јаке стране и индивидуалне потребе

ученика и његове породице. Најнижи проценат потврдних одговора (81.8 %) у оквиру ове табеле припада индикатору који се односи на планирање различитих активности које обезбеђују укључивање ученика са различитим индивидуалним карактеристикама и потребама као и уважавање социјалног контекста из кога деца долазе, приликом планирања рада и активности са децом.

Препоруке за унапређење:

Уважавати све специфичности и потребе ученика не само у образовном смислу него и у психосоцијалном смислу. Проширити активности које обезбеђују укључивање ученика са различитим индивидуалним карактеристикама и потребама. Такође треба обратити још више пажње и на ону децу и ученике који су до сада били мање укључени у активности. Значајну помоћ у томе могу да пруже родитељи, који најбоље познају могућности своје деце и који ће предложити начине и активности у којима њихова деца могу бити укључена, а и у којима се и они сами могу укључити као подршка и помоћ.
На овај начин родитељи подржавају активности намењене различитим способностима и интересовањима деце и ученика. Подршка родитеља је драгоцена у планирању и спровођењу бројних садржаја и активности.

К 4 - Компетенције за комуникацију и сарадњу

К4		1	2	3	4	5
1.	Радо размењујем идеје, наставне материјале и опрему са колегама.	0%	0%	0%	11.4%	88.6%
2.	Са родитељима градим атмосферу међусобног поверења укључујући их у различите активности у школи.	0%	0%	9.1%	29.5%	61.4%
3.	Планирам и осмишљавам садржаје сарадње са установама и институцијама из окружења.	0%	4.6%	15.9%	38.6%	40.9%
4.	Ученике, родитеље/ старатеље, колеге, локалну заједницу значајну за образовно-васпитни рад користим као ресурсе за планирање и реализацију наставних и ваннаставних активности.	0%	4.5%	25%	18.2%	52.3%
5.	Иницирам и прихватам иницијативу различитих партнера који могу да допринесу напредовању школе и ученика.	0%	4.6%	13.6%	38.6%	43.2%
6.	У комуникацији са партнерима руководим се правилима успешне комуникације.	0%	4.5%	2.3%	22.7%	70.5%
7.	Редовно информишем заинтересоване партнере о активностима школе које могу унапредити сарадњу.	2.3%	9.1%	11.4%	29.5%	47.7%
8.	Познајем различите облике и садржаје сарадње са различитим партнерима.	2.3%	6.8%	6.8%	29.5%	54.5%
9.	Учествујем у раду тимова и стручних тела у школи.	0%	0%	2.3%	6.8%	90.9%

З а к љ у ч ц и :

У оквиру **К4** - ***Компетенције за комуникацију и сарадњу*** наставници су у највећем броју (90.9%) вредновали тврдњу да учествују у раду тимова и стручних тела у школи , као и да радо размењују идеје, наставне материјале и опрему са колегама (88.6%), док су најниже проценили индикатор који се односи на планирање и осмишљавање садржаја сарадње са установама и институцијама из окружења (40.9%). Такође, низак проценат потврдних одговора добио је индикатор који се односи на Иницирање и прихватање иницијативе различитих партнера који могу да допринесу напредовању школе и ученика (43.2%) као и информисање заинтересованих партнера о активностима школе (47.7%). Ниски проценти одговора су заступљени и код индикатора **Познајем различите облике и**

садржаје сарадње са различитим партнерима (54.5%) , као и код индикатора **Ученике, родитеље/старатеље, колеге, локалну заједницу значајну за образовно-васпитни рад користим као ресурсе за планирање и реализацију наставних и ваннаставних активности (52.3%)**, што наводи на закључак да већина колега свој део посла гледа искучио у оквиру школе, без много конекција ван радног места.

Препоруке за унапређење:

Подстаћи наставнике да иницирају, планирају и осмисле садржаје сарадње са установама и институцијама из окружења у већој мери кроз пројекте, заједничке активности и акције.
Оснажити наставнике да ученике, родитеље/старатеље, колеге, локалну заједницу значајну за образовно-васпитни рад користе као ресурсе за планирање и реализацију наставних и ваннаставних активности, кроз позивање на различите догађаје, хуманитарне акције и манифестације значајне за школу.
Подстаћи и повећати сарадњу са партнерима који могу да допринесу напредовању школе кроз различите врсте активности, пројеката и акција.

На основу резултата самопроцене, оцене компетенција наставника су:

К1 – Компетенције за наставну област, предмет и методику наставе (73,7%) - **2**

К2 – Компетенција за поучавање и учење (82,1 %) - **3**

К3 – Компетенције за подршку развоју личности ученика (88,9%) - **3**

К4 – Компетенције за комуникацију и сарадњу (61,1%) - **2**

*****У односу на претходну школску 2021/22. годину, може се уочити осетни пораст просечне оцене за сваку од анкетираних компетенција.

Оцена области квалитета 2 - НАСТАВА И УЧЕЊЕ

(ниво остварености):

Стандарди квалитета	Оцена (ниво остварености)
2.1. Наставник ефикасно управља процесом учења на часу	3 (80%)
2.2. Наставник прилагођава рад на часу образовно-васпитним потребама ученика	3 (86,6%)
2.3.Ученици стичу знања,усвајају вредности,развијају вештине и компетенције на часу	2 (72,8%)
2.4. Поступци вредновања су у функцији даљег учења	2 (71,1%)
2.5. Сваки ученик има прилику да буде успешан	3 (81,6%)

На основу резултата добијених посматрањем и вредновањем часова и анализирањем попуњених упитника у оквиру области квалитета 2 – Настава и учење, свих пет стандарда остварује се у 78,4 % , те је **просечна оцена ове области - добар 3.**

Област квалитета 5 - ЕТОС

5.1. Успостављени су добри међуљудски односи

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 5.1. стандарда

У табели испод приказани су резултати анкетираних наставника. Укупно 54 наставника и особља стручне службе је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.1.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Поштујем норме којима је регулисано понашање и одговорност запослених	0	0	7,41%	92,59%
2.	У школи постоје мере и санкције за дискриминаторско понашање.	1,85%	5,56%	20,37%	72,22%
3.	Сви нови ученици као и запослени пролазе кроз разрађен поступак прилагођавања на нову школску средину.	1,85%	9,26%	27,78%	61,11%
4.	У школи се редовно држе радионице са циљем превенције и конструктивног решавања конфликата.	1,85%	5,56%	25,93%	66,67%

З а к љ у ч ц и :

На основу приказа који видимо у табели изнад, може се закључити да су, по мишљењу наставника, у највећем проценту заступљени индикатори 1 и 2. Наставници наводе да поштују норме којима је регулисано понашање и одговорност запослених, као и да су упознати са тиме да за дискриминаторно понашање постоје одређене санкције утврђене и наведене у Правилнику понашања у Школском центру са домом ученика „Доситеј Обрадовић“, који је јасно истакнут у просторијама школе. Овим правилником се уређују правила понашања и међусобни односи ученика, родитеља/других законских заступника, запослених и других лица док бораве у Школском центру.

Слабије оцењен индикатор од стране наставника је под редним бројем 3 (61,11%), који каже да сви нови ученици као и запослени, пролазе кроз разрађен поступак прилагођавања на нову школску средину. С обзиром да су са планом транзиције најбоље упознати они наставници који раде са ученицима који су у периоду транзиције (прелаз из прешколског у први циклус образовања, из првог у други циклус, и из другог циклуса у средњу школу), остали наставници нису толико детаљно упућени у овај процес, што објашњава нешто слабији проценат код овог индикатора. Такође што се тиче нових запослених, немају све колеге прилику да буду ментори па је и због тога овај проценат нижи.

Често се одржавају радионице на тему вршњачког и интернет насиља, са акцентом на последицама које носе, а све у циљу превенције и конструктивног решавања конфликата. Индикатор 4 показује да наставници у високом проценту указују ученицима на жељена понашања, као и санкције које следе у случају непримерених облика понашања у школи. Такође постоје и правилници о кажњавању, са којима је сваки ученик упознат и који стоје видно истакнути у школским просторијама. У школи се негује озбиљно схватање важности културе лепог понашања. Велики број ученика долази из социјално угрожених и несређених породица, где често нису имали адекватан модел понашања, па се наставници труде да својим примером, као и свакодневним указивањем на лепо понашање, развију код ученика примерно владање.

Препоруке за унапређење:

Потребно је све наставнике упознати са планом транзиције као и поступком прилагођавања на нову школску средину, како за децу тако и за нове запослене, путем организовања кратке обуке или видео презентације. Пружити прилику колегама који нису до сад били ментори да се опробају у овој улози и на тај начин и сами прошире своје капацитете, знања и стекну нова искуства.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 5.1. стандарда

У ***Табели 5.1.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем 40 родитеља чија су деца ученици наше школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 **-** у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.1.б	- анкета за РОДИТЕЉЕ -	1	2	3	4
1.	Знам да у школи постоје правила понашања за ученике, запослене, родитеље и друге законске заступнике	0	2,78%	2,78%	94,44%
2.	Знам да школа кажњава сваки облик насиља	2,78%	2,78%	19,44%	75,00%
3.	Када се уписало у школу, мом детету је пружена помоћ да би се лакше навикао/ла	0	0	11,11%	88,89%
4.	Упознат сам да се у школи систематски ради на превенцији и ненасилном решавању конфликата	0	0	8,33%	91,67%

З а к љ у ч ц и :

На основу анализе анкета које су попуњавали родитељи у оквиру стандарда ***5.1. - У школи су успостављени добри међуљудски односи (Табела 5.1.б),*** анализом резултата, родитељи су доста позитивно вредновали све индикаторе који се односе на то да су упознати са тим да у школи постоје правила понашања како за ученике тако и за запослене и родитеље, да школа кажњава сваки облик насиља, као и да се у школи контунуирано ради на превенцији насиља и решавању конфликата. То указује на јасно постављене циљеве и задатке које су креирали наставници ради постизања што боље атмосфере у школи, превенције насиља и бољих резултата у васпитно образовном раду. Већина родитеља сматра да увек може добити подршку и савет у школи, као и све потребне информације о напретку свог детета. Стручна служба у школи увек стоји на располагању родитељима. Квалификовани психолог, социјални радник, као и одељењске старешине настоје да пруже подршку како ученицима, тако и родитељима приликом укључивања у школску заједницу, као и у решавању проблема које се јављају током школовања.

Индикатор под редним бројем 3 показује да су родитељи у већој мери упознати са тим да је њихово дете уласком у нашу школу, добило сву могућу помоћ како би према својим

могућностима имало шансу да напредује у складу са својим способностима и успешно усваја предвиђено градиво својим темпом.

Рад наставника у нашој школи присно је повезан са радом одељењског старешине и васпитне службе за време и након одржаних часова, те се васпитно-образовни рад одвија као резултат тимског деловања. Својим стручним деловањем, индивидуалним и групним радом са ученицима, стручни кадар школе, је препознао потребу и значај укључивања родитеља у процес решавања проблема код деце са развојним сметњама. Сматрамо да родитељ у модерном школству представља једну од најважнијих карика у напретку и правилном развоју деце. Својим укључивњем у свакодневне активности у школи доприносе пружању подршке ученицима у превазилажењу проблема.

Препоруке :

Што се препорука за побољшање тиче, одељењске старешине би требало што редовније да обавештавају родитеље/законске заступнике о догађајима у школи, активностима, проблемима и укључују их у процес превазилажења истих.

За родитеље али и школу је важно да у великој мери родитељи буду укључени у израду ИОП-а, појачан васпитни рад, процес професионалне оријентације, радионице везане за насиље итд. Породица је важна карика у целокупном васпитно – образовном процесу и због тога учествује у свим сегментима рада школе. Школа остварује добру комуникацију са породицом. Трудимо се да мотивишемо родитеље да што више учествују у напредовању своје деце и да буду главна подршка свом детету у комплетном развоју.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 5.1. стандарда

У ***Табели 5.1.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем 50 ученика основне и средње школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.1.в	- анкета за УЧЕНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Упознат сам са правилима понашања у школи	0	0	26,92%	73,08%
2.	Сви ученици у школи имају у свему једнака права	1,92%	5,77%	5,77%	86,54%
3.	Свим новим ученицима се пружа помоћ ради лакшег навикавања на школу	3,85%	0	21,15%	75,00%
4.	У школи нас уче да избегавамо сукобе и пружају нам помоћ око њиховог решавања	5,77%	5,77%	5,77%	82,69%

Закључци:

На основу анализе анкете у оквиру стандарда - ***5.1. - У школи су успостављени добри међуљудски односи (Табела 5.1.в),*** може се закључити да је по мишљењу ученика у највећем проценту заступљен индикатор под редним бројем 2, везан за једнака права за све ученике у школи. Велики проценат такође носи и индикатор 3, који указује на велику ангажованост школе генерално и наставника у пружању подршке ученицима који тек улазе у нашу установу, ради лакшег навикавања на школу. Из овога видимо да школа предузима разноврсне мере за пружање подршке ученицима у учењу и да укључује породицу и стручне службе у циљу пружања што квалитетније подршке ученицима.

По мишљењу ученика, висок проценат добио је и индикатор под редним бројем 4, који се односи на ненасилну комуникацију међу ученицима и пружање помоћи ученицима када имају проблема и њиховом решавању. То нам говори да ученици имају, у великој мери, поверење у наставнике и васпитаче да им изнесу своје проблеме.

Посебно се ставља акценат на добре односе међу ученицима, избегавање конфликтних ситуација као и адекватног реаговања у случају да се деси неки конфликт. Висок проценат овог индикатора је веома охрабрујућ, јер је један од највећих изазова у школама које се баве образовањем ученика са сметњама у развоју, повећавање интеракције међу ученицима који су веома различити у погледу способности и могућности.

У школи се организују радионице ненасилне комуникације које спроводи стручна служба и Тим за превенцију насиља у школи на којима се ученици упознају са разним темама. Такође ученици на ову тему разговарају са разредним наставником на часовима одељењског старешине.

Препоруке за унапређење:

Потребно је повећати интеракцију међу ученицима како на часовима, тако и после часова кроз увођење већег броја ваннаставних активности. Треба их подстаћи да пружају помоћ једни другима у учењу и при изради домаћих задатака. Наставити са организовањем радионица на тему насиља и активније укључити и саме ученике у израду материјала, плаката као продуката радионица. Јасно истакнути правила понашања у учионици и указивати на важност истих током часова разредног старешинства.

5.2. Резултати наставника и ученика се подржавају и промовишу

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 5.2. стандарда

У табели испод приказани су резултати анкетираних наставника. Укупно 54 наставника је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.2.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Успех сваког ученика, групе или одељења школа истиче и промовише као лични успех и успех школе	0	0	38,89%	61,11%
2.	У школи су осмишљене ситуације у којима се промовишу постигнућа ученика и запослених у свим областима	1,85%	12,96%	44,44%	40,74%
3.	Школа организује активности за ученике у којима свако има прилику да постигне резултат/успех	0	1,85%	33,33%	64,81%
4.	У све активности установе су равноправно укључени сви ученици са сметњама у развоју (приредбе, посете, изложбе, Дан школе...)	0	3,70%	12,96%	83,33%

З а к љ у ч ц и :

Из резултата анкете можемо видети да је најбоље оцењена тврдња под редним бројем 4 којом се испитује равноправна укљученост ученика са сметњама у развоју у све активности установе (приредбе, посете, изложбе, Дан школе...), где је 83.33% наставника дало одговор да је тврдња у потпуности тачна. Наставници сматрају да се кроз ове активности остварују значајне добити за психосоцијални развој деце и ученика, као што су јачање самопоуздања, однос према себи и другима са више поверења и усвајање нових знања и вештина.

Интересантна је расподела одговора на тврдње 1 и 2, где се тврдња број 2 која гласи: „У школи су осмишљене ситуације у којима се промовишу постигнућа ученика и запослених у свим областима“, од стране наставника најслабије оцењује, скоро 15% испитаних наставника сматра да у школи ове ситуације нису осмишљене или да су осмишљене у

мањој мери. Расподела одговора за тврдњу број 1 која гласи. „Успех сваког ученика, групе или одељења школа истиче и промовише као лични успех и успех школе“, указује на то да наставници сматрају да је у школи у већој мери или у потпуности присутно промовисање успеха сваког ученика групе или одељења. Стиче се утисак да се прва тврдња односи само на постигнућа ученика или на успехе ученика, док су у другој тврдњи обједињена постигнућа ученика и запослених, односно њихова промоција. Постоји могућност да су одговори били детерминисани разумевањем два аспекта у датој тврдњи. На тврдњи под редним бројем три видимо расподелу одговора присутно у већој мери или у потпуности (око 98%), а што се односи на активности које школа организује за ученике у којима свако има прилику да постигне успех. Наставници и васпитачи из свог искуства знају да такмичарска атмосфера понекад може, код неких ученика, који имају вишеструке развојне сметње, или су слабијих способности, да изазове фрустрацију и да доприноси формирању слике о себи која није позитивна. Мали број ученика због свог општег психофизичког стања није у могућности да се придружи вршњацима и учествује равноправно у одређеним активностима.

Општи утисак је да овим тврдњама нису у довољној мери одвојена постигнућа наставника и ученика, али је ипак утисак да су се наставници изјаснили да се мање промовишу њихови резултати од резултата ученика.

Препоруке за унапређење:

Школа треба да настави са праксом да организује активности у које су равноправно укључени сви ученици са развојним потешкоћама, као да и у овим активностима свако има прилику да постигне резултате. Потребно је осмислити активности у које се могу укључити ученици са нижим способностима, које су примерене њиховим могућностима, како би се остварили и постигли резултате који су значајни њима и вршњачој групи. С обзиром да успеси ученика зависе у великој мери од задовољства наставника и васпитача својим радом, потребно је осмислити ситуације у којима ће се промовисати њихов рад. Треба стварати атмосферу пријатности на послу, развијати сарадничке односе међу запосленима, у којима ће се међусобно подржавати, разумети и помагати једни другима. Посао који наставници и васпитачи обављају у школи је веома тежак, поред рада са децом која имају различите врсте развојних потешкоћа, контакти са родитељима, који имају понекад нереална очекивања, такође оптерећује позицију наставника, а што на дуже стазе доводи до сагоревања. Изузетно је важно да се наставник у свом раду осети компетентним, способним и успешним, и да за то добија одговарајућу стимулацију. Треба избегавати критику, јер су запослени који обављају ове послове изузетно осетљиви, те критику треба заменити конструктивним предлозима и подршком, посебно младим наставницима.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 5.2. стандарда

У ***Табели бр. 5.2.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем 40 родитеља чија су деца ученици наше школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 **-** у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.2.б - анкета за **РОДИТЕЉЕ** -		1	2	3	4
1.	Могу да видим радове мог детета (у учионици, просторијама школе, на школском сајту...)	0	0	8,33%	91,67%
2.	Школа похваљује ученике за постигнуте резултате	0	0	8,33%	91,67%
3.	Моје дете може да учествује у различитим школским активностима и да постиже резултате	0	0	13,89%	86,11%
4.	Моје дете је укључено у све активности школе (приредбе, посете, изложбе, Дан школе...)	0	2,78%	5,56%	91,67%

З а к љ у ч ц и :

Као што се може видети из резултата анкете, родитељи су се веома позитивно изјаснили о промоцији постигнутих резултата њихове деце. За тврдње под редним бројем 1, 2 и 4 родитељи се у високом проценту (скоро 92%) изјашњавају да су оне присутне у потпуности. Видимо да је један родитељ на тврдњу под редним бројем 4, која се односи на укљученост детета у све активности школе, одговорио да је то у мањој мери тачно. Овако високе оцене на овом индикатору указују на задовољство родитеља положајем њиховог детета у школи, пажњом која му се поклања и у процесу наставе и у ваннаставним активностима. Родитељ позитивно реагује на излагање радова детета у учионици и на ходницима школе, на похвале које дете добија за постигнуте резултате. На овај начин родитељи подржавају различите школске програме, који подразумевају разноврсне активности намењене различитим способностима и интересовањима деце и ученика. Подршка родитеља је драгоцена у планирању и спровођењу бројних садржаја и активности. То нам на неки начин говори да смо сарадници на заједничком путу и ка истом циљу. Родитељима деце са потешкоћама у развоју успеси њихове деце, које школа истиче, похваљује и промовише, много више значе него родитељима деце без развојних потешкоћа. Они су научили да опажају и мале промене на плану едукације, рехабилитације и социјализације своје деце и да их доживљавају као вредне и значајне што их охрабрује у очекивањима да су могуће и веће промене.

Препоруке за унапређење:

Имајући у виду оцене родитеља потребно је и даље наставити са истом праксом, а то је да радови ученика буду истакнути у школи, на школском сајту и друштвеним мрежама школе, школским новинама, као и да се њихова залагања похваљују, да учествују у различитим школским активностима. Такође треба обратити још више пажње и на ону децу и ученике који су до сада били мање укључени у активности. Значајну помоћ у томе могу да пруже родитељи, који ће предложити начине и активности у којима њихова деца могу бити укључена, а и у којима се и они сами могу укључити као подршка и помоћ.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 5.2. стандарда

У ***Табели 5.2.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем 50 ученика виших разреда основне школе и средње школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 **-** у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.2.в - анкета за **УЧЕНИКЕ** -		1	2	3	4
1.	Наставници ме похвале када нешто добро урадим	1,92%	1,92%	17,31%	78,85%
2.	Школа нас награђује када смо успешни у учењу, спорту и другим активностима	1,92%	0	19,23%	78,85%
3.	Могу да учествујем у активностима које изаберем	5,77%	0	9,61%	84,62%

Закључци:

Преко 90% ученика на исказу под редним бројем 3 који се односи на то да ученици могу да учествују у активностима које изаберу, дају одговоре да су они у већој мери тачни или тачни. Као што видимо, три ученика сматрају да је то нетачно, односно да им је онемогућено учешће у неким изабраним активностима. Претпостављамо да су ови ученици то питање разумели на начин да им није дозвољено да наставе да раде неку активност, која је њима пријатна, а која није планирана од стране наставника и васпитача. На првом исказу који говори да су ученици похваљени када нешто доброураде, ученици дају одговоре у већој мери тачно или тачно, укупно преко 95%. Али два, односно три

ученика, негативно оцењују ове тврдње. Сматрамо да је ученицима код похваљивања и награђивања јако важна праведност, те да се они најчешће упоређују са другима. Уколико процене да су други неоправдано похваљени и награђени, а да је њима то ускраћено или да су нека њихова понашања критикована, онда ће осећати незадовољство, љутњу и неправду.

Један ученик негира тврдњу под редним бројем 2, да школа награђује ученике када су успешни у учењу, спорту и другим активностима. Овај одговор можемо тумачити као нереална очекивања ученика, у чијим системима вредности похвала није адекватна награда.

Препоруке за унапређење:

Ученике ја јако важно адекватно награђивати и похваљивати, зато што похвале и награде делују стимулативно на њихов развој, као и на стварање позитивне слике о себи, развој самопоуздања, поверења у себе, као и веровање у друге људе. Похвале се позитивно одражавају на њихову мотивацију за учењем и активним учешћем у школи и ваннаставним активностима. Притом имамо у виду да велики број ученика долази из породица које су социјално угрожене и дисфункционалне, где родитељи имају ниже компетенције и ове средине нису довољно стимулативне за њихов општи развој.

5.3. У школи функционише систем заштите од насиља

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 5.3. стандарда

У табели ***5.3.а*** приказани су резултати анкетираних наставника. Укупно 54 наставника и особља стручне службе је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.3.а - анкета за НАСТАВНИКЕ -		1	2	3	4
1.	У школи се јасно пропагира негативан став према насиљу	0	0	5,56%	94,44%
2.	У школи функционише тим за решавање проблема насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама	0	0	7,41%	92,59%
3.	У школи се организују активности које доприносе безбедности и директно су усмерене на превенцију насиља, у складу са ГПРШ	0	0	16,67%	83,33%
4.	Са ученицима који су укључени у насиље у било ком облику школа организује посебне активности подршке и појачан васпитни рад	0	1,85%	9,26%	88,89%

З а к љ у ч ц и :

Анализом резултата добијених у оквиру стандарда **5.3. У школи функционише систем заштите од насиља** ***(Табела 5.3.а)*** дошли смо до закључка да су сви индикатори у оквиру овог стандарда веома високо вредновани. Дакле, наставници су сагласни да систем заштите у школи од насиља постоји и високо је функционалан.

Наставници су највећи проценат потврдних одговора дали индикаторима који се односе на јасно пропагирање негативног става према насиљу (94,44%) и функционисању Тима за решавање проблема насиља у складу са Протоколом о заштити деце/ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним

установама (92,59%). Овај резултат наставника потврђује да се у школи негује позитивна социјална клима, толеранција, поштовање и уважавање чиме се јасно показује негативан став према насиљу и да се прате и анализирају сви случајеви насилног понашања Протоколом о заштити деце/ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања у образовно-васпитним установама. Развијене су активности за решављање проблема насиља .

Нешто нижи проценат потврдних одговора у оквиру ове табеле (88,89%) припада индикатору који се односи на активности подршке и појачан васпитни рад са ученицима који су укључени у насиље, а индикатори у оквиру ове области који су постигли најмањи проценат присутности (83,33%) се односе на организовање активности у школи које доприносе безбедности и директно су усмерене на превенцију насиља, у складу са ГПРШ. С обзиром на велики број превентивних активности које се у школи реализују (а које су планиране ГПРШ), намеће се мишљење да поједини наставници нису сасвим сигурни колики је значај ових активности у превенцији насиља.

Препоруке за унапређење:

Интензивирати планско и организовано преношење знања или размену професионалног искуства између наставника/стручних сарадника - пракса хоризонталног учења путем обука, радионица и интерактивних предавања за запослене, ученике и родитеље уз коришћење стручних ресурса школе. Тиме би се обезбедио континуитет и стална узајамна подршка, која омогућава свим актерима школског живота да буду информисани и стичу знања и вредности као заједничку платформу за унапређивање окружења које промовише ненасиље и сарадњу. Хоризонтална размена и учење би омогућили унапређивања компетенција наставника за превентивни рад и повећање осетљивости за препознавање и реаговање на насиље, злостављање и занемаривање.

Са ученицима који су укључени у насиље у било ком облику треба проширивати садржаје и начине рада у циљу развијања и подизања нивоа самоодговорности и друштвено одговорног понашања.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 5.3. стандарда

У табели ***Табели 5.3.б*** приказани су резултати 40 анкетираних родитеља. Родитељи су имали могућност да сваку понуђену трвдњу оцене неком од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.3.б - анкета за РОДИТЕЉЕ -		1	2	3	4
1.	Школа јасно изражава негативан став према насиљу	0	0	5,56%	94,44%
2.	У школи се сваки облик насиља решава у складу са Протоколом о заштити ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања	0	0	19,44%	80,56%
3.	Школа организује активности за ученике и нас родитеље, а чија је функција превенција насиља	5,56%	0	16,67%	77,78%
4.	Школа пружа подршку и појачан васпитни рад свим ученицима који су укључени у било који облик насиља	0	2,78%	13,89%	83,33%

З а к љ у ч ц и :

Резултати анкетираних родитеља у оквиру стандарда 5.3. Школа брине о безбедности сваког ученика (*Табела 5.3.б*), указују на то да су родитељи мишљења да школа јасно изражава негативан став према насиљу. Овај индикатор има највећи проценат потврдних одговора (94,44%). У доста високом проценту су заступљени и индикатори који се односе на пружање подршке и појачан васпитни рад свим ученицима који су укључени у било који облик насиља (83,33%) као и индикатор бр.2. који показује да су родитељи упознати и сагласни да се у школи сваки облик насиља решава у складу са Протоколом о заштити ученика од дискриминације, насиља, злостављања и занемаривања (80,56%). Индикатор у оквиру ове области који је постигао најмањи проценат тачности/ присутности (77,78%) се односе на мишљење родитеља да школа организује активности за ученике и родитеље а чија је функција превенција насиља.

П р е п о р у к е з а у н а п р е ђ е њ е :

Повећати број превентивних радионица и предавања које су у функцији превенције насиља и у већој мери укључити родитеље у те активности. Организовање трибина, разговора, сусрета на различите теме које могу да допринесу смањењу насилног

понашања (васпитни стилови, рано уочавање, препознавање насилог понашања), Организовање ,,недеље против насиља" која је везана за неку тему коју предложе ученици или родитељи (дигитално насиље, вршњачко насиље, трговина људима...).

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 5.3. стандарда

Анкету чији су резултати приказани у ***Табели 5.3.в*** - **У школи је забрањен сваки облик насиља** попунило је укупно 50 ученика виших разреда основне и средње школе. На наведене тврдње, одговарали су одабиром понуђних оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.3.в	- анкета за **УЧЕНИКЕ** -	**1**	**2**	**3**	**4**
1.	Знам да је у школи забрањено насиље	1,92	0	15,38%	82,69%
2.	Када дође до неке насилне ситуације у школи, увек знам коме треба да се обратим	3,85%	0	13,46%	82,69%
3.	У школи учествујемо у различитим активностима и радионицама на тему насиља	1,92%	0	15,38%	82,69%
4.	Знам шта значи појачан васпитни рад, друштвено користан рад, васпитно дисциплински поступак...	3,85%	0	23,08%	73,08%

З а к љ у ч ц и :

На основу анализа анкета који су попуњавали ученици виших разреда основне школе и средње школе у оквиру стандарда - **5.3. У школи је забрањен сваки облик насиља** ***(Табела 5.1.в)*** – може се закључити да су ученици индикаторе под редним бројем 1, 2, и 3 вредновали доста високим оценама (82,69%). Ученици су информисани и знају да је у школи забрањено насиље и уколико се деси нека насилна ситуација већина њих зна коме треба да се обрате. Да учествују у радионицама и другим активностима које се организују у школи на тему насиља у потпуности се слаже 82,69% ученика што нам говори да је велики број ученика учључен у активности и радионице на дату тему.

Најмања заступљеност (73,08%) у оквиру ове области додељена је индикатору под редним бројем 4, који се односи на разумевање појма појачан васпитни рад, друштвено користан рад, васпитно-дисциплински поступак... У оквиру ове табеле можемо закључити да је разлика између највишег и најнижег просечног постигнућа у оквиру анкете веома мала.

Препоруке за унапређење:

Ученике детаљније информисати о томе коме могу да се обрате за помоћ и заштиту у случају насиља (на часовима одељенског старешине, путем предавања, радионица...) упознати их са приручником као и активностима и улогом коју има Тим за заштиту деце од насиља. Упутити их на националну платформу за превенцију насиља која укључује децу ,,Чувам те" и дати неопходне информације. Организовати радионице које имају за циљ да се ученици информишу о појединцима у оквиру установе којима могу да се обрате као и развијања спремности да се обрате за помоћ.

Узимајући у обзир да је мањи број ученика упознат са појмовима ПВР И ДКР и дисциплинског поступка, јер се нису сусретали са истим, потребно је путем предавања, презентације или на радионицама упознати их са правилником о друштвено-корисном односно хуманитарном раду, објаснити њихова значења, облике, када се и на који начин спроводи са којим циљем...

5.4. У школи је развијена сарадња на свим нивоима

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 5.4. стандарда

У табели испод приказани су резултати анкетираних наставника. Укупно 54 наставника и особља стручне службе је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.4.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	У школи је организована сарадња наставника и стручне службе кроз разне тимске активности	1,85%	12,96%	14,81%	70,37%
2.	Наставници подржавају рад ученичког парламента и других ученичких тимова	0	7,41%	27,78%	64,81%
3.	У школи се подржавају иницијативе и идеје наставника и стручних сарадника	0	3,70	31,48%	64,81%
4.	Укључујем родитеље у активности и рад школе	0	14,81%	25,93%	59,26%

Закључци:

Што се тиче процене индикатора сарадње ***5.4. а У школи је развијена сарадња на свим нивоима***, најбоље је оцењен индикатор под редним бројем 1 који показује да је у школи организована сарадња наставника и стручне службе кроз разне тимске активности. Чак 85% испитаних наставника изјаснило се да је сарадња присутна у већој мери, или у потпуности. Међутим 15% испитаних наставника сматра да ова сарадња није присутна, или да је присутна у мањој мери. Оваква расподела одговора указује на то да сарадња између наставника и стручне службе није подједнако заступљена у свим одељењима, а што зависи од узраста деце и присутних проблема у понашању. Традиционално, стална сарадња и тимски рад се успоставља и одвија између васпитача у предшколским групама, наставницима који раде индивидуалне третмане и стручном службом.

Такође, проблеми у понашању су више присутни у одељењима средње школе и старијих ученика основне школе.

Поред овога, примећујемо да одређени проценат наставника (7.5%) оцењује да је у мањој мери тачна тврдња да наставници подржавају рад ученичког парламента и других ученичких тимова.

У школи се подржавају иницијативе и идеје наставника и стручних сарадника, о чему се наставници изјашњавају у значајном проценту (64.81), међутим 31.48% се изјаснило да се иницијативе подржавају у већој мери, а 3.7% у мањој мери, што може да укаже на потребе наставника да њихове идеје и инцијативе добију већу пажњу.

Упадљиво је да је најслабије оцењена тврдња под редним бројем 4, која се односи на укључивање родитеља у активности и рад школе. Наставници, васпитачи и стручна служба покушавају да одрже ову сарадњу на високом нивоу, али често наилазе на препреке. Сматрамо да је то из разлога што велики број родитеља није из Суботице, а такође је и слабог материјалног стања, те је то један од разлога што се ретко одазивају на позиве да дођу у школу, што се рефлектује на сарадњу. У неким породицама су присутни дисфункционални односи, недовољна осетљивост на потребе деце као и брига за понашање и успех у школи. Сви знамо да су родитељи незамењив фактор у напретку и правилном развоју деце, а својим укључивањем у свакодневне активности у школи могу да доприносе пружању подршке ученицима у превазилажењу проблема.

Препоруке за унапређење:

Оно што би било значајно и неопходно да урадимо у наредном периоду, како бисмо повећали укљученост родитеља у активности и рад школе, јесте урадити посебну анализу укључености родитеља у рад школе, видети шта су њихове жеље и предлози, а затим дати предлоге како да се побољша та сарадња. Потребно је обезбедити више врста активности, различитих сложености, како би се сваки родитељ који жели, могао прикључити некој од понуђених.

У циљу унапређивања сарадње између наставника, васпитача и стручне службе потребно је заједничко учествовање у планирању и реализацији родитељских састанака једном до два пута годишње. Исто тако, предлажемо унапређивање сарадње кроз заједничке реализације тематских радионица за ученике и родитеље.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 5.4. стандарда

У ***Табели 5.4.б*** налазе се резултати добијени анкетирањем 40 родитеља чија су деца ученици наше школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.4.б	- анкета за РОДИТЕЉЕ -	1	2	3	4
1.	Задовољан сам сарадњом са наставницима	0	0	5,56%	94,44%
2.	Задовољан сам сарадњом са стручном службом (психолог, социјални радник)	2,78%	0	11,11%	86,11%
3.	Моје дете учествује у активностима тимова у школи	0	2,78%	16,67%	80,56%
4.	Родитељи учествују у школским активностима (Дан школе, приредбе, изложбе...)	2,78%	2,78%	27,78%	66,67%
5.	Укључен сам у рад тима школе за израду ИОП-а за моје дете	8,33%	0	22,22%	69,44%
6.	Редовно ме позивају на родитељске састанке и пријеме родитеља	0	0	8,33%	91,67%

З а к љ у ч ц и :

На основу анализе анкета које су попуњавали родитељи у оквиру стандарда ***5.4. У школи је развијена сарадња на свим нивоима (Табела 5.4.б),*** родитељи су доста позитивно вредновали све индикаторе који се односе на сарадњу са школом.

У највећој мери родитељи су задовољни сарадњом са наставницима, што показују одговори *присутно у већој мери или присутно у потпуности*, укупно 100%.

Ово указује на то да родитељи високо вреднују рад одељењских старешина, као и предметних наставника. Једнако високо вреднују и однос наставника према деци и њима

самима. Исто тако су, у великој мери, или у потпуности, задовољни редовним позивањем на родитељске састанке и пријеме родитеља. Ниједан од родитеља није одговорио да није задовољан позивањем и одржавањем родитељских састанака и пријема родитеља. Често се дешава и да су родитељи спречени да дођу на позив одељењског старешине, али тада се текући проблеми решавају телефонским путем.

Једнако високо оцењују и сарадњу са стручном службом, док један родитељ изражава своје незадовољство одговором да сарадња није присутна. Родитељска очекивања од струне службе могу да се рефлектују кроз мање позитивне оцене које су дали, а разлози могу бити садржани у њиховим недовољно испуњеним очекивањима да се заштите њихова права и интереси, као и права и интереси детета. Стручна служба је, чешће него наставници или васпитачи, у ситуацији да прва укаже на проблеме у понашању, учењу, те да родитеље упућује на комисије и специјалистичке прегледе. Те ситуације неки од родитеља доживе као непријатно суочавање са стањем у којем се дете налази и извесни губитак наде у позитивну промену. Међутим, с обзиром на то да се ради о једном родитељу који је дао негативан одговор на сарадњу са стручном службом, резултати су охрабрујући и указују на велико међусобно поверење и поштовање.

Индикатор под редним бројем 3, који тврди да дете учествује у активностима тимова у школи, родитељи такође високо оцењују, док нешто ниже оцењују учешће деце у школским активностима које су повремене (Дан школе, приредбе, изложбе...). То нам указује на жељу родитеља да деца више учествују у програмима који су свечани, пригодни и који су прилика за њихову јавну промоцију. Претпостављамо да већи број родитеља ученика виших и нижих разреда основне школе очекују да њихова деца буду више ангажована у школским активностима.

Што се тиче укључености родитеља у рад тима за израду ИОП-а, троје, од укупног броја родитеља се изјаснило да не учествује у раду тима, док су остали испитаници у *потпуности или у већој мери* задовољни својом укљученошћу..

Препоруке за унапређење:

Да бисмо задовољили жеље и потребе родитеља да деца буду укључена у различите школске активности, потребно је обезбедити њихово веће учешће у наредном периоду. Координатори тимова, вође разних школских секција, руководиоци ваннаставних и слободних активности, у сарадњи са одељењским старешинама и стручном службом, требали би да раде на укључивању оних ученика, који до сада нису били ангажовани у довољној мери, у складу са њиховим жељама и могућностима. Исто тако, потребно је у већој мери укључивати родитеље у рад тима за израду ИОП-а. У овим променама треба да се ангажују тим за ИОП и одељењске старешине. Родитеље треба позивати на састанке тима и охрабрити их да буду активнији на истим. Остали чланови тима треба са више пажње да ослушкују њихова мишљења, предлоге и сугестије.

.

Резултати анкетираних УЧЕНИКА у оквиру 5.4. стандарда

У ***Табели 5.4.в*** налазе се резултати добијени анкетирањем 50 ученика виших разреда основне школе и средње школе. Тврдње у оквиру овог стандарда су вредновали на следећи начин:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.4.в - анкета за УЧЕНИКЕ -		1	2	3	4
1.	Знам да у школи постоји ученички парламент	13,46%	1,92%	19,23%	65,38%
2.	Родитељи су укључени у рад школе	1,92%	0	23,08%	75,00%
3.	Кад ми треба нешто увек знам кога да питам	3,85%	3,85%	15,38%	76,92%
4.	Школа организује сусрете са другим школама (изложбе, спортска такмичења, радионице...)	1,92%	0	11,54%	86,54%

З а к љ у ч ц и :

Из анализе анкете коју су попуњавали ученици наше школе, видимо да су они најпозитивније оценили тврдњу 4, односно да ***школа организује сусрете са другим школама (изложбе, спортска такмичења, радионице...)***. Од укупног броја анкетираних ученика, њих 45, што износи 86.54% је дало оцену да су овакви сусрети и организације *присутне у потпуности*. 11.54% ученика, односно њих шесторо је дало оцену да је у *већој мери присутно*, што нам говори о томе колико се активности са другим школама одржава у току школске године. Један ученик нема сазнања о овим програмима, што бисмо могли да протумачимо тако да није разумео питање, односно тврдњу.

Оно што је забрињавајуће, а што видимо из анализе индикатора под редним бројем 1, *да у школи постоји ученички* парламент, је да скоро 15% испитаних ученика нема сазнања о постојању истог. 65.38% испитаника је потврдило постојање ученичког парламента, али узимајући у обзир остале одговоре, нисмо сигурни да знају о чему се тачно ради.

С обзиром на то да у ученички парламент улазе ученици VII. VIII разреда ОШ и 1, 2, 3. разреда СШ, претпоставка је да су млађи ученици одговорили да не знају за постојање ученичког парламента.

Ученички парламент је веома важан јер гарантује основне слободе ученика кроз остваривање права на слободу изражавања и мишљења. Он доприноси развоју односа са наставницима, васпитачима, стручном службом и директором, као и побољшању

атмосфере и живота у школи. Ученички парламент омогућава развој демократске културе и подстиче доношење заједничких одлука на нивоу установе, а које се тичу најбољег интереса ученика. Постојање ученичког парламнета, као и његово активно учешће у животу и раду у школи, је веома важно јер ученици најбоље разумеју своје потребе. Млади треба да учествују у процесу одлучивања, јер на тај начин јачају своје самопоуздање и постају одговорне личности. Осим побољшања односа на свим ниовима у школи и повећања задовољства ученика, постојање и рад ученичког парламента је важно и да би подстакло родитеље да узму активније учешће у животу и раду у школи.

Такође, резултат који не охрабрује је тај што је на тврдњу да *увек знају коме да се обрате када им нешто треба,* осам ученика одговорило да је *нетачно или у мањој мери тачно*. Можда ученици нису разумели питање, јер није у довољној мери одређено на шта се односи. У зависности од тога шта им је потребно, они могу да се обрате одељењском старешини, наставнику, васпитачу, стручној служби или било коме од особља школе. Ипак, већина ученика, преко 90% њих је на ову трвдњу дала одговоре да је *у већој мери тачно или тачно,* што потрвђује да су сви запослени, мање или више, укључени у дешавања у школи и заинтересовани за добробит сваког ученика.

Индикатор под редним бројем два који гласи: *„Родитељи су укључени у рад школе“* је такође високо оцењен од стране ученика, али с обзиром да је велики проценат (23.08%) одговорило са *присутно у већој мери*, а не у потпуности, може се птретпоставити да ни ова тврдња ученицима није била у потпуности јасна. Претпостављамо да наши ученици ни не знају које су то активности у којима родитељи треба да учествују, као ни колико често родитељи контактирају са одељењским старешином, васпитачем или стручном службом.

Препоруке за унапређење:

Потребно је увођење већег броја ваннаставних активности у сарадњи са другим школама, где би ученици имали прилику за јавне наступе. „Палићке нотице“ (фестивал музике и покрета који је инклузивног карактера) су пример добре сарадње са ученицима из других школа, где заједничким снагама гестовним говором кроз песму развијамо толеранцију и поштовање различитости.

Од почетка следеће школске године најважније је радити на формирању ученичког парламента, односно упознавању свих ученика са његовим радом. Одржати неколико презентација, на оба језика средине, у којима ћемо ученицима објаснити шта је ученички парламент и који су његови задаци. Покушати укључити што већи број ученика у рад парламента. Самим тим, постићи ћемо и активније укључивање родитеља у живот и рад школе.

5.5. Школа је центар иновација и васпитно-образовне изузетности

Резултати анкетираних НАСТАВНИКА у оквиру 5.5. стандарда

У табели испод приказани су резултати анкетираних наставника. Укупно 54 наставника и особља стручне службе је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.5.а	- анкета за НАСТАВНИКЕ -	1	2	3	4
1.	Школа је препознатљива у широј и ужој локалној и стручној заједници, као центар иновација и пример добре праксе	0	9,26%	37,04%	53,70%
2.	Континуирано радим на унапређењу васпитно-образовног рада кроз реализацију плана стручног усавршавања и праћења иновација у образовању	0	0	37,04%	62,96%
3.	Размењујем своја знања и искуства са другим колегама у установи и ван ње	0	0	29,63%	70,37%
4.	У школи се негује сарадња, тимски рад, уважавање и партнерски односи на свим нивоима	0	5,56%	31,48%	62,96%
5.	Школа развија иновативну праксу и нова образовна решења на основу акционих истраживања	0	7,41%	50,00%	42,59%

З а к љ у ч ц и :

Што се тиче процене индикатора сарадње ***5.5.а Школа је центар иновација и васпитно-образовне изузетности***, најбоље је оцењен индикатор под редним бројем 3 који показује да је у школи организована сарадња наставника, где се веома радо размењују знања и искуства, са другим колегама, у установи и ван ње (70,37%). У школи се негује сарадња, тимски рад, уважавање и партнерски односи на свим нивоима а наставници континуирано раде на унапређењу васпитно-образовног рада кроз реализацију плана стручног усавршавања и праћења иновација у образовању (62,96%)

Међутим, постоји одређен проценат испитаних наставника који сматрају да ова сарадња није присутна или да је присутна у мањој мери. Оваква расподела одговора указује на то

да сарадња између наставника није подједнако заступљена у свим сегментима, а што зависи од разреда у којима наставници предају, личних афинитета и присутних проблема у понашању. Најмањи проценат позитивних одговора добио је индикатор под редним бројем 1 (53,7%) који се односи на препознатљивост школе у широј и ужој локалној и стручној заједници, као центар иновација и пример добре праксе. Верујемо да је разлог за овакве одговоре чињеница да већина наставника ван радног времена не обраћа пажњу на то да ли се школа и где приказује и појављује, па и није упозната са тим колико одјека има у јавности, нити знају у каквим пројектима школа све учествује.

Школски центар од прошле године има отворено Саветовалиште за родитеље деце с сметњама, као подршку раном развоју, што верујемо да ће допринети бољој слици у широј и ужој заједници.

Препоруке за унапређење:

Потребно је укључити што већи број колега у различите пројекте и акције које се реализују током школске године, како би стекли слику о важности и изузетности наше установе. Стиче се утисак да постоји делимичан отпор према променама и унапређењу професионалног рада у школи, као и да увек исти људи раде исте ствари, па би требало равномерније расподелити улоге.

Резултати анкетираних РОДИТЕЉА у оквиру 5.5. стандарда

У табели испод приказани су резултати анкетираних родитеља. Укупно 40 родитеља је попуњавало анкету, тако што су за сваку тврдњу бирали једну од понуђених оцена:

1 - нетачно/није присутно
2 - у мањој мери тачно/присутно
3 - у већој мери тачно/присутно
4 - тачно/присутно у потпуности

5.5.б - анкета за РОДИТЕЉЕ -		1	2	3	4
1.	Упознат сам са отварањем Саветовалишта за родитеље (у оквиру школе)	8,33%	2,78%	16,67%	72,22%
2.	Школа посвећује пажњу набавци опреме и нових наставних средстава	0	0	16,67%	83,33%

Закључци:

Што се тиче процене индикатора ***5.5. б Школа је центар иновација,*** најбоље је оцењен индикатор под редним бројем 2 који показује да школа посвећује велику пажњу набавци нове опреме и нових наставних средстава, о чему су родитељи упознати. Родитељи су такође упознати са отварањем Саветовалишта, које бесплатно пружа саветодавне услуге родитељима деце са развојним сметњама или деци са факторима ризика на узрасту од рођења до 6.године.

Препоруке за унапређење:

У оквиру Саветовалишта организовати тематске радионице и предавања за родитеље/старатеље наших ученика али и генерално за све родитеље деце са развојним сметњама у локалу.

Оцена области квалитета 5 – ЕТОС

(ниво остварености):

Стандарди квалитета	Оцена (ниво остварености)
5.1. Успостављени су добри међуљудски односи	3 (80%)
5.2. Резултати наставника и ученика се подржавају и промовишу	3 (77,8%)
5.3. У школи функционише систем заштите од насиља	3 (84,7%)
5.4. У школи је развијена сарадња на свим нивоима	2 (74%)
5.5. Школа је центар иновација и васпитно-образовне изузетности	1 (45,4%)

На основу резултата добијених анализирањем попуњених упитника у оквиру области квалитета 4 – Подршка ученицима, сва три стандарда остварују се у 72,4% , те је **просечна оцена ове области – довољан 2**

ГРАФИЧКИ ПРИКАЗ РЕЗУЛТАТА
5. ЕТОС

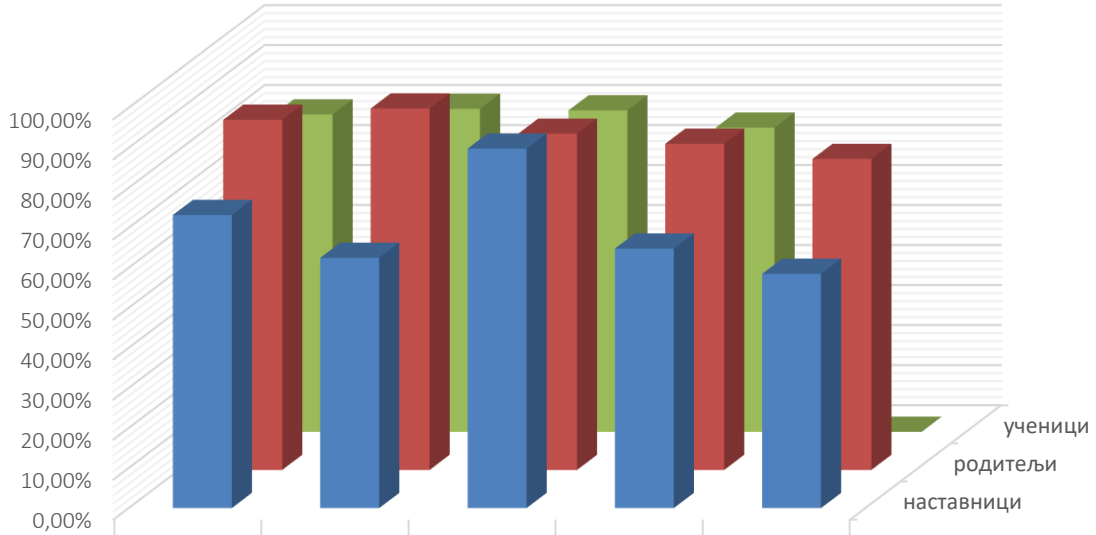

	5.1. Успостављени су добри међуљудски односи	5.2. Резултати наставника и ученика се подржавају и промовишу	5.3. У школи функционише систем заштите од насиља	5.4. У школи се негују добри сараднички односи	5.5. Школа је центар иновација и васпитно-образовне изузетности
наставници	73,20%	62,50%	90%	64,80%	58,50%
родитељи	87,50%	90,30%	84%	81,50%	77,70%
ученици	79,30%	81%	80,30%	76%	0%

ГОДИШЊИ ИЗВЕШТАЈ ТИМА ЗА САМОВРЕДНОВАЊЕ 2022/2023. ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ

РЕАЛИЗОВАНЕ АКТИВНОСТИ, САДРЖАЈИ	ВРЕМЕ РЕАЛИЗАЦИЈЕ	НОСИОЦИ АКТИВНОСТИ
- Формирање тима за самовредновање рада установе	Септембар 2022.	Директор, помоћник директора
- Избор кључних области за самовредновање: 2. Настава и учење; 5. ЕТОС	Септембар 2022.	директор, пом. директора
- Акциони план за самовредновање	Септембар 2022.	Анета Пеша, Нина Стојановић, Јадранка Опанчина
- Упознавање чланова тима са процесом самовредновања-подручја, показатељи	Октобар 2022.	Анета Пеша, Јелена Раич
- Оцењивање претходног стања кључних области	Новембар 2022.	Чланови тима
- Самовредновање подручја кључних области 2.Настава и учење, 5.ЕТОС	Децембар- Март 2023.	Чланови тима
- Реализација акционог плана, оцена и докази показатеља кључних области	Април 2023.	Чланови тима
- Извештаји и закључци о самовредновању рада кључних области, анализа угледних часова	Мај – Јун 2023.	Чланови тима
- Финални радови реализације извештаја о самовредновању рада установе	Јун 2023.	Чланови тима
- Подношење извештаја наставничком већу, ШО, Савету родитеља	Август 2023.	Анета Пеша